

Tvis FDF 1962-2015

Tvis FPF 1967-1990

af Lise Brandt Fibiger

Indhold

<i>Forord</i>	2
<i>Baggrund for FDF's oprettelse i Danmark.</i>	2
<i>FDF i Tvis 1962-67</i>	12
<i>FPF 1967-1990</i>	25
<i>Samarbejde mellem FDF og FPF</i>	39
<i>Tvis FDF fra 1990</i>	60
<i>Knuden.</i>	89
<i>Nutiden og fremtiden</i>	98
<i>Bilag</i>	100
<i>Litteraturliste</i>	107

Forord

Mit kendskab til FDF baserer sig på det udmærkede samarbejde, jeg har haft med FDF i Tvis igennem ca. 30 år. Jeg har været KFUK- og KFUM-spejder, mine drenge DDS'ere, Ebbe FDF'er i hans drengedage, senere KFUM-spejder og så igen FDF'er i Tvis og Mejdal. Da jeg altså ikke har et første håndkendskab til FDF, måtte jeg sammenkalde et hold gamle FDF-drenge, der kunne vejlede mig. Henning Jensen har været med fra starten som leder, Søren Frøjk siden sine drengedage, ligesom Tommy Jørgensen har været det. Gudmund Jørgensen var med til at starte det hele op og blev den første kredsleder. Anny og Gudmund Jørgensen samlede den lille gruppe en aften og så blev der ellers fortalt. Senere har Tommy støvsuget Knuden for materiale af enhver art og afleveret det til mig, og Gudmund har ved yderligere et besøg rettet og fortalt. På FPF's side har Margit Kjær Nielsen, som den første kredsleder i FPF og medstifter, bidraget til oplysning om de første FPF år, ligesom Bodil Kjær har sendt mig værdifulde oplysninger fra hendes barndom i FPF. Derudover, som det vil fremgå, har andre bidraget med mails. Og så er der alle protokollerne og Ellen Westh's meget oplysende scrapbog. Gudmund og Tommy Jørgensen skal have stor tak for deres kritiske og værdifulde rettelser til dette hefte om FDF. Uden de to var det ikke blevet så fyldestgørende, men derfor vil der stadig være nøjagtigheder.

Baggrund for FDF's oprettelse i Danmark.

I Glasgow i Skotland blev der i 1883 oprettet *The Boys Brigade*. Det var en kristen uniformeret organisation primært for dårligt stillede drenge. Førerne gik ind for en halv-militær disciplin, men man lagde også vægt på gymnastiske udfoldelser, sommerlejr, gudstjenester og andagter. Dette arbejde blev opdaget af arkitekten og søndagsskolemedarbejderen Holger Tornøe, Frederiksberg, og sammen med teologen Ludvig Valentiner grundlagde han den danske version af dette arbejde, som altså kom til at hedde Frivilligt Drenges Forbund.

Arkitekt Holger Tornøe, FDF's stifter. Født: 15. februar 1881. Død: 5. maj 1967.

Kunstakademiets arkitektskole 1901 – 1906. Blev i 1899 søndagsskolelærer ved Sct. Lukas sogn på Frederiksberg og fik her ideen til FDF. Stifter FDF den 27. oktober 1902.

Ridder af Dannebrog ved FDFs 25 års jubilæum den 27. oktober 1927.

I 1900-tallet, og de følgende år, fandt der stor indvandring sted fra land til by, ikke mindst til de store byer, København og Frederiksberg. Landbruget gik dårligt, industrien og fabriksarbejdet trak, især i mændene. Fritiden for mange af drengene var uden større indhold, og Tornøe frygtede, at drengene skulle ende som kriminelle. Søndagsskolen var for 10-12 årige drenge ikke noget, der trak, hvorfor der var behov for et andet stykke arbejde, hvis ikke det skulle gå galt for drengene.

For at imødegå denne bekymrende fremtidsudsigt var det, Holger Tornøe og Ludvig Valentiner besluttede sig for at oprette en FDF-kreds på Frederiksberg. The Boys Brigade kunne ikke uden videre kopieres, dertil var forholdene i dansk regi for anderledes.

Forberedelserne tog et par år, hvor Tornøe nedskrev sine tanker og planer i stilehefter.

I 1901 noterede han: ”*Frivilligt Drengesforbund skal udføre en bevarende, opdragende og missionerende Gerning*”.

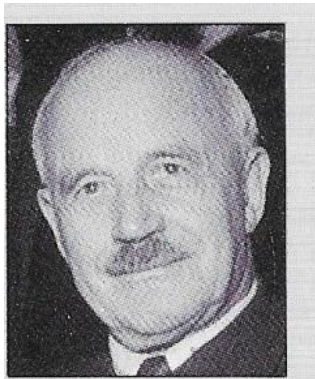
Der var fire punkter, der var af afgørende betydning for arbejdet med drengene:

1. Idræt – gymnastik, svømning, roning, boldspil – og også våben og skydeøvelser
2. Ture og museumsbesøg
3. Foredrag, spændende fra geografi og naturhistorie til kirke- og missionshistorie
4. Et religiøst arbejde – deltagelse i gudstjenesten, bibelskole og oplysende foredrag

Tornøe var klar over, at ikke blot skulle drengene føres ind i det åndelige og kirkelige liv, men det var vigtigt, at drengenes fysiske behov også blev tilgodeset.

De frederiksbergske kirker bakkede op om forsøget, ligesom de kirkelige ungdomsorganisationer, og på et møde med repræsentanter for disse organisationer 27. oktober 1902 vedtog organisationerne at oprette FDF. Denne dag betegnes som FDF's stiftelsesdag.

Stifterne var foruden Tornøe Ludvig Valentiner.

*Ludvig Valentiner,
1881-1959.*

Ludvig Valentiner var teologistuderende, da han mødte Holger Tornøe til en bibelkreds i søndagsskolen i Lukaskirken på Frederiksberg. Valentiner havde et udpræget organisationstalent og Tornøe hyrede ham derfor som sin højre hånd, da FDF skulle startes. Han blev FDF's første kredsfører og senere gennem 45 år landsformand.

19. februar 1903 åbnedes dørene for drengene. Det var tolv sektionsførere, der forud havde fået uddannelse i beskæftigelsen af drengene, som tog imod. Sektionsførerne blev i spejderregi kaldt patruljeførere, i FDF var det unge hjælpere for den voksne leder, der altid skulle lede klassemøderne. Fra begyndelsen var det tanken, at der altid skulle være en voksen leder til stede ved møderne. Og ledernes ordrer skulle udføres. Sådan står der i en af de første grundlove: ” a) Ledernes ordrer skal ubetinget efterkommes af drengene b) alle øvelser skal udføres med fuldstændig disciplin.

Med Gud for Danmarks Ungdom

LANDSFORBUNDET
FRIVILLIGT DRENGE-FORBUND
K 2
KREDS NØRREBRO
LØBE-NR. 140.66

F. D. F.s Optagelsesbegæring
(som hver Dreng skal udfylde og underskrive, inden han optages som Medlem).

Herved anmoder jeg om at blive optaget som Medlem af **Frivilligt Dreng-Forbund**,

I Overensstemmelse med F. D. F.s Love meddeler jeg følgende Oplysninger:

Mit fulde Navn er *Walter Laurids Eisner*
født den *27 Oktober* 19*10*

Skoolelev i _____ Skole Klasse _____ Form. Eftm. _____
Beskæftigelse *Tr. Charlotttegades Skole 4 Klasse Form*

Har tidligere været i F. D. F. *Nej*
Er du i andre Foreninger? *Har været i D.U.F.*

Forældrenes Stilling *Vognmand.*

Adresse *Jagtvej 83 3 Sal*
Telefon *2024*

ERKLÆRING.
Som Medlem af F. D. F vil jeg lyde Forbundets Love og søge at være et godt Eksempel for mine kammerater og andre Dreng i Retning af god Opførsel

Walter Eisner
(Drengens egenhændige Underskrift).

Sekretariatet.
Udfærdiget af Kontoret d. *5/2* 19*21*
Arthur Jensen

L.-Nr. *120.*

Det var skam et vigtigt skridt at blive medlem af FDF !

For at blive medlem skulle man, foruden at underskrive denne optagelseserklæring, forpligte sig på at møde op til de ugentlige møder. Alt sammen for at lære drengen disciplin, punktlighed og ansvarsbevidsthed.

Drengen her har tidligere været medlem af DUI – De Unges Idrætsbevægelse, som var arbejderbevægelsens modsvar til FDF. I DUI var der ikke noget med Gud, konge og fædreland.

De første sektionsførere sammen med Tornøe og Valentiner

Førerne bar en kasket med FDF-destinktion og et armskjold i messing

I begyndelsen af sommeren 1903 talte det nystartede forbund 300 medlemmer fordelt på 3 kredse på Frederiksberg.

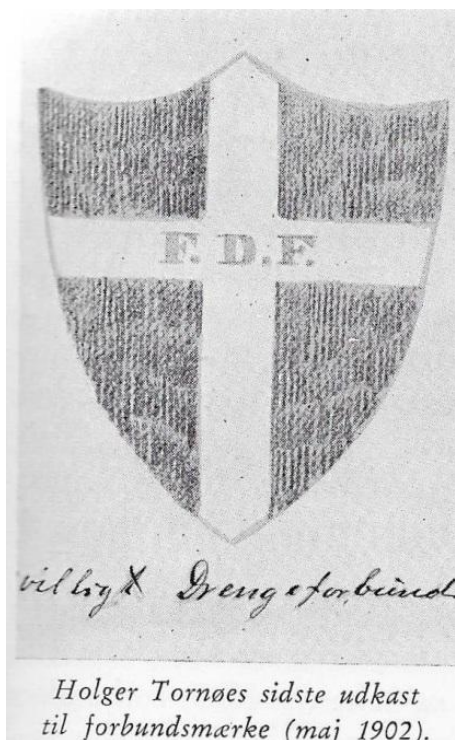
Drengene blev delt op i klasser og rykkede efter et år op i næste klasse.

Det var Holger Tornøes og Ludvig Valentiners tanke, at arbejdet kun gjaldt Frederiksberg, men der gik ikke mange år, før ideen fra Frederiksberg bredte sig ud over landet, og FDF som landsdækkende organisation var en realitet. Allerede i 1905 blev Aalborg- kredsen oprettet og i 1907 var 3.000 drenge med i FDF fordelt på 20 kredse ud over landet.

I starten var FDF kun for drenge over 11 år og meningen var, at når drengene var blevet 14 år, skulle de sluses ud i det kirkelige ungdomsarbejde, fortrinsvis KFUM. Så let gik det ikke, for de store drenge ville fortsætte i FDF. De kunne nu blive uddannet som sektionsførere. For de drenge, der ikke var plads til som sektionsførere, blev der oprettet en 4.klasse, og de drenge blev kaldt væbner elever.

Væbner var en titel, der blev brugt i middelalderen om en ung mand, der var i tjeneste for ridderen, og som kunne få ridderslaget, og dermed blive ridder. Oprindeligt var det en udrustet kriger, som til gengæld for tjeneste, havde skattefrihed væbneren skulle væbne sig, altså bære våben.

I 1919 begyndtes der med væbneridræt. Væbneridrætten omfattede alt, hvad der hørte til lejr livet: Orienteringsløb, madlavning over bål, førstehjælp, signalering, lejrarbejde osv.

Som skjoldet ser ud i dag

Fra starten var det magtpåliggende, at der i FDF ikke var forskel på drengene uanset, hvilket samfundslag de kom fra. Derfor indførte Tornøe uniformen.

I tidens militære ånd valgte man den hvide matrosbluse med tilhørende mørkeblå bukser. De mindste drenge blev derfor kaldt hvidbluser, senere, da den hvide uniform gled ud, blev de kaldt pilte¹.

I 1939 blev der åbnet op for, at de 8-9 årige kunne være med og dem kaldte man poge. Det var en slags forberedelsesklasse til FDF og havde kun kvindelige førere.

En pilt er i den oprindelige oldnordiske betydning en lille skabning. I 1800 tallet betød det en dreng i skole eller lære, men også unge drenge, der skulle lære militærvæsen. Ligesom væbnere er han i tjeneste. En pog er en lille dreng og udtrykket kendes også fra riddertiden.

Titlerne udtrykker en vis mandighed, mod og vitalitet. Det var karske drenge i tjeneste for Gud, konge og fædreland.

I samme ridder og militære ånd var det, at drengene skulle lave våbenøvelser. Derfor fik hver dreng et trægevær, men de fik sandelig også udleveret et rigtigt våben. Nogle af dem var engelske øvelsesgeværer, andre var tunge muskedonnere, udlånt fra Tøjhusmuseet – endda med bajonetter, som dog blev pillet af.

Den hvide uniform blev brugt – i hvert fald delvis – indtil midt i tyverne, men allerede i 1909 kom der grønne bluser af spejdertilsnit, beregnet til de større drenge. Der har været en stor udvikling i uniformen gennem tiderne:

Meget tidligt gik ledelsen i FDF ind for musikorkestre, og mange steder oprettede man tambourkorps. I 1964 havde over halvdelen af FDF-kredsene enten eget orkester eller tamburkorps. Der var orkesterstævner rundt om i landet.

I 1964 ankom kong Frederik IX til stævne i Aalborg og tog et par øvetimer med drengene, inden han sammen med dronning Ingrid og de tre prinsesser deltog i aftenens store koncert i Aalborg hallen². Der blev dog aldrig noget orkester eller tamburkorps i Tvis, man måtte låne Holstebro-kredsens.

² Børge Schmidt FRI så det mærkes s.89

Forbundsdragten gennem tiderne

1909: Frederiksborgske kredse indfører 4. klasse, som bærer grønne bluser af spejdersnit, men med bibeholdelse af den blå matrosbue.

1902: Hvid matrosbluse med blå knæve. Dertil blå knæbukser og blå matrosbue. Førerne bærer civilt jakkesæt og førerskjold med førerskjold og dannebrogskokarde.

1938: Den grå poge-sweater med skjold og blommefarvet tørklæde og mørkeblå halskerbue med skjold indføres for den nyoprettede poge-klasse (10-14 år).

1960: FPF indfører den todelt uniform med hvid derdel og sort jakke. På blusen bærer en sløjfe i klassefarverne. Skråbuen er af en kasket i lottestil.

1919: Væbneridrætten indføres. Væbnerne - som har bestået 1. væbnerprøve - får tilladelse til at bære mørkeblå skjorte i spejdersnit, samt hvideblå tørklæde med skjold.

1919: Efter et halvt års tid med den mørkeblå skjorte indføres den grå bluse med skråbue og tørklæde med skjold. Den hvide bluse må fortsat bruges af pilte, men iverigt indføres den grå bluse for hele landsforbundet.

1933: Rigsdagen indfører uniformsforbud. Man gik til møder i civil men forsøger at opnå en vis ensartetbed: skjorte med tørklæde i klassefarverne. Forbudet blev opbevaret som samme år.

Den grå forbundsdragt afløste matrostøjet. Uniformen havde tørklæder: blommefarvet til tumlinge, grønt til pilte, blå til væbnere, blå med grå kant til seniorer og ternede til førerne. Der var tørklæderinge i forskellige farver til de forskellige kredse, så man kunne se, hvor den enkelte FDF/FPF'er hørte til. I 1970 forsvandt den grå forbundsdragt, skråhuen, de stribebevis af stjerner. I stedet kom der striktrøjer i klassefarver: Blommefarvede, grønne, blå og hvide til ledere. I 1974 blev væbnerens blå striktrøje forbundsdragt for alle. FPF'erne fulgte trop og afskaffede i 1970 den upraktiske grå kjole, som blev erstattet af samme trøjer som drengenes. Bukserne var åbenbart almindelige hverdagsbukser.

Pigens uniform er, som den så ud fra 1989 til 2011 for alle aldre og begge køn. Billedet er fra tiden kort efter den nye skjortes indførelse, da den stadig har begge skjolde. I efteråret 1994 blev forbundets navn ændret til Frivilliget drenge og pige forbund, FDF, med FDF skjoldet som det fortsættende.

De to skolde blev brugt på bluserne fra sammenlægningen af FDF og FPF i 1974, indtil skjorterne kom i 1989. I Tvis blev dette dobbelte skjold ikke brugt, da FDF først blev en kreds, samtidig med de blå skjorters indførelse.

Drengens uniform er den, der blev taget i brug for alle FDF'ere år 2011 med FDF-skjoldet.

FDF'erne blev opdelt i klasser, og denne opdeling svarer til den klasse-opdeling, der er i dag:

Tabel 1: Kredsenes struktur gennem tiden.

	1917	1960	2000
Voksne med lederfunktion, fyldt 18 år	Bestyrelse m. formand Kredsfører Delingsfører	Bestyrelse m. formand Kredsfører Delingsfører	Bestyrelse m. formand Kredsleder Leder
Unge med lederfunktion	Halvdelingsfører Sektionsfører af instruktørklassen	Instruktør Patruljefører	Assistent
Unge uden lederfunktion	Sektionsførerelev	Patruljeførerelev	Senior
Børn	4. klasse (FDF-spejder) 3. klasse 2. klasse 1. klasse	2. væbner 1. væbner Væbnerelev 3. pilteklasse 2. pilteklasse 1. pilteklasse Pog	Seniorvæbner Væbner Pilt Tumling Pusling
Mindstealder for medlemsskab	11 år	8 år	5 år

Her kan man se FDFs stifter Holger Tornøe og hans medstifter Ludvig Valentiner sammen med en flok stolte væbnere fra FDF K16. Det er Holger Tornøe bagest tv. og Ludvig Valentiner bagest th. Billedet er taget ved jubilæumsfesten i Odd Fellow Palæet i 1952, hvor både Kong Frederik IX, Dronning Ingrid og Dronning Alexandrine deltog. Ud over denne fest blev der afholdt to store drengefester i KB-Hallen. Billedet er i øvrigt fra avisen "Socialdemokraten", der ikke altid havde det bedste forhold til FDF. Billedet er venligst udlånt af FDF Museet i Randers.

Det var en af Tornøes tanker, at drengene fra Frederiksberg skulle have lov til at komme på sommerlejr. I 1905 købte Frederiksberg- kredsen derfor en grund ved Jægerspris med det formål at holde sommerlejr for drengene. Stedet kaldes Jomsborg. Formålet var at give disse drenge fra byen en oplevelse i naturen. Også denne tanke bredte sig til det øvrige Danmark. Der var "tanter" med på lejren, som skulle sørge for maden. "Tanterne" findes stadig, men nu kun på de yngstes lejre.

I 1926 blev den første Marselisborglejr afholdt i Hørhaven ved Aarhus. Den var forløberen for Landslejren, og blev afholdt med 2600 deltagere.

Man brugte overskuddet fra Marselisborglejreren til at købe 14 tønder land ved Julsø i Søhøjlandet sydøst for Silkeborg. Dermed blev kimen til et af FDF's største områder og aktiver grundlagt, nemlig FDF Friluftscenter Sletten, som det hedder i dag. I 1950'erne opkøbte FDF den ene gård efter den anden i området, så FDF i dag råder over 218 tønder land med tilhørende huse. Der har været holdt instruktionslejre for ledere siden 1928, og først i 1950'erne fik børn adgang til området. Fra 1967 er der blevet holdt landslejre hvert 5. år på Sletten, som området kaldes i daglig tale.

Her afholdes også i dag kurser for unge og ledere, og i en del af området holdes der også sommerlejr for de forskellige kredse.

Det militære præg og våbenøvelserne forsvandt med tiden, og FDF blev efterhånden, som vi kender det i dag. Tilhørsforholdet til kirke og kristendom, idrætten og sommerlejren, væbneridrætten med dens spejderarbejde var og er det grundlæggende i arbejdet.

Først 60 år efter starten på Frederiksberg kom Tvis med i landsforbundet FDF.

FDF i Tvis 1962-67

”1.december 1961 holdets der konstituerende møde hos Sigfred Dalgaard. Anledningen var stiftelsen af FDF i Tvis. Lærer Poul Hansen, Halgård Skole, Tvis, gav redegørelse for FDF’s arbejde og gennemgik FDF’s grundlov – i særdeleshed afsnittet om kreds og kredsstyrelse.

Gudmund Jørgensen aflagde beretning om, hvad der til dato er sket i arbejdet for at få oprettet Tvis FDF -kreds.

Førerne havde indgivet forslag om start af kredsen pr. 14/1 1962 (mønstringsdagen)³ og et agitationsmøde for drengene 11/12.Træningsprogrammet indføres, efter hvilket førerne uddannes.

Bestyrelsesmedlemmernes placering:

Formand: Sigfred Dalgaard (menighedsrådets repræsentant)

Kasserer: Eskild Frøjk

Kredsfører: Gudmund Jørgensen

Førerrepræsentant: Henning Jensen

Desuden: Hans Larsen og Helge Jensen

KFUM-repræsentant: Pauli Westh”

Sådan refereres der i FDF’s protokol fra det første bestyrelsesmøde.

Tidligere på året 1961 var Mads Uhlund Jensen, Tvis, blevet kontaktet af KFUM-spejderne i Sevel ang. oprettelse af en spejdergruppe i Tvis, og der blev nu nedsat en gruppe af gode mænd i Tvis, der skulle finde frem til, hvilke organisation, der passede bedst ind i Tvis sammenhæng: KFUM-spejderne eller FDF. Som vi kan se af sammensætningen i den første – og i de følgende bestyrelser – er sammensætningen kirkeligt set bred. Der var mænd fra Indre Mission og mænd fra den grundtvigske fløj, samt fra KFUM: Sigfred Dalgaard og Eskild Frøjk tilhørte Indre Mission, Helge Jensen og Hans Larsen repræsenterede den grundtvigske fløj. Gudmund Jørgensen, Henning Jensen, og Pauli Westh hørte både til KFUM og Indre Mission.

³ Mønstring hedder også nytårsparade. Det er den søndag i januar, hvor kredsen starter op efter jul. Kredsen mødes til gudstjeneste og har et arrangement bagefter, f.eks. et løb. Denne nytårsparade er fælles for alle uniformerede korps og i byer med både FDF og spejderkorps er det en fælles mønstring.

Gudmund Jørgensen voksede op på Sdr. Haurids, Herningvej 132, og da nogle af skolekammeraterne fra Lynghus (Lundager) i Tvis var FDF'ere i Aulum, blev Gudmund også FDF'er i Aulum. Han kendte derfor til FDF, hvorfor han bakkede op omkring en FDF-kreds. Gudmund blev den første kredsfører og lagde i mange år et stort arbejde i FDF-arbejdet.

Da man mente, der kunne blive en bredere opbakning til FDF end til KFUM-spejderne, og da der som nævnt, altid ifølge FDF' love, skulle være en voksen leder til stede ved møderne, blev man enige om, at det måtte blive en FDF-kreds i Tvis, som var tilsluttet menigheden og altså ikke tilsluttet nogen kirkelig organisation, sådan som KFUM-spejderne ville blive. Derfor var der og er der en repræsentant for menighedsrådet i bestyrelsen.

Bestyrelsen underskrev overenskomster med hovedbestyrelsen, samt Gudmund Jørgensens førererkærling, og det blev sendt til landsforbundet⁴ til godkendelse. Bestyrelsen godkendte følgende som delingsførere, som lederen af en FDF-klasse hed dengang.⁵:

Leo Madsen (Mejdal): Væbnere

Henning Jensen: Pilte

Egon Brunebjerg: Væbnerelever

Gudmund Jørgensen blev kredsfører

Som assistenter:

Pilte: Iver Viftrup Jensen og Henning Leth Jensen

Væbnerelever: Jens Lysgaard og Frede Nissen Aalbæk

Væbnere: Johannes Lysgaard og Bent Sønderby

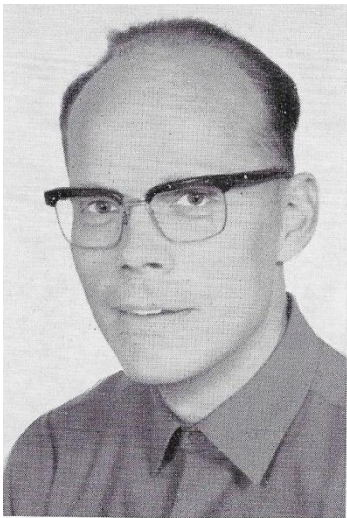
Poul Hansen⁶, der på det tidspunkt var lærer ved Halgaard skole og bosat i Halgaard, og distriktssekretær Axel Munthe fra Holstebro underviste de kommende førere i arbejdet med drengene. Poul Hansen blev i 1965 forbundssekretær i FDF.

Jørgen Mejdahl⁷, Holstebro, var i en kort periode forbundssekretær⁸ og underviste i 1962 førerne på en lederskole i Nr. Nissum.

⁴ Landsforbundet blev oprettet allerede 1905

⁵ I 70'erne gik man væk fra ordet fører, som i stedet for blev til leder

⁶ Poul Hansen blev senere præst i Odby-Søndbjerg. Han døde 2007 og ligger begravet på Søndbjerg kirkegård.

*Jørgen Mejdahl, cand. mag.
Forbundssekretær fra 1960.*

*Poul Hansen.
Ansæt maj 1965.*

Hvad var nu baggrunden for at oprette en FDF- kreds i Tvis? Der var jo en udmærket søndagsskole. Var det ikke nok?

Da kredsen havde 20 års jubilæum, holdt Poul Hansen festtalen. Han lavede et causeri over det gamle klædeskab, hvor der hang en gammel væbnerbluse og den skråhat, der hørte til uniformen de første år. I skabet var også en FPF kjole, og de tre førte en samtale bl.a. om, hvorfor der blev FDF i Tvis i 1962.

Væbnerblusen forklarer FPF-kjolen:

”Der kom mest små børn i søndagsskolen. Og så var der nogle, der besluttede, at der måtte gøres noget. Nu ved vi det nok – os, der er herfra, at de gode Tvisboere har det ligesom andre vestjyder, at de ikke springer til hest, den dag de sadler. Det tog dem nogen tid at finde ud af det og de havde også nogle lange diskussioner, om det skulle være mig eller min fætter. Du ved, den grønne spejder! Der var vist nogen, der mente, at han var en frommere dreng – og så var han jo af kendt familie. Du ved, han bærer KFUM som sit slægtsnavn.”

Skråhuen, som vi husker var velorienteret, kan føje til, at ”da FDF kom, var der vist nogen, der synes, at han var lige frisk nok og legede nogle mærkelige lege, som det ikke var let at se havde noget med søndagsskole og missionshus at gøre.

⁷ Jørgen Mejdahl blev lærer på gymnasiet i Holstebro og underviste bl.a. i idræt. Det er samme mand, der har skrevet Tvis-bogen. Jørgen Mejdahl døde i 2005 og ligger begravet på Tvis kirkegård.

⁸ FDF's forbundssekretærer er ansat som bindeled mellem forbundet og kredsene. Deres opgave er at hjælpe kredslederen, bestyrelsen og lederne med udfordringer, administration og inspiration.

Der blev også sagt, at de ovre i Sognegården til at begynde med havde det indtryk, at ham FDF'en var lidt hængeøret.

Det er ikke let at gøre alle tilpas," slutter skråhuen filosofisk.

"Ja," siger blusen," men hvordan det end var, som du siger, så gik der ikke lang tid før vi var accepteret – ja, mere end det. Folk omgav os med en kærlighed, som om vi var deres egne børn. Hvad vi sådan set også er."

"Vi færdedes jo også hjemmevant både i missionshuset, i sognegården og i kirken", føjer kjolen gammelklogt til, " det blev min lykke, da jeg kom til Tvis, at de allerede kendte mig, havde tillid til mig – jeg mener, de allerede kendte dig."

"Det havde nu været sjovt om vi havde været tvillinger, men det ville Ellen (Westh) jo slet ikke høre tale om dengang,- og Gudrun (Sidelmann) heller ikke".

"Vi var for resten nogle sjove søskende til at begynde med – vores forældre mente slet ikke, det var godt, vi kom for meget sammen, så vi drog altid til skovs eller på lejr hver for sig."

"Der var nu et sted, vi fulgtes ad", minder skråhuen dem om," vi fulgtes ad i kirke.... Jeg selv kom aldrig længere end til våbenhuset, der skulle jeg hænge på knagen og blive lang i hovedet over, at FPF-kasketten måtte komme med ind i kirken."

"Vi skal nu ikke klage over vores forældre" mener kjolen, der har retfærdighedssans, " jeg ved i hvert fald, at vi her i Tvis, var en af de første stedet i landet, vi fik fælles kredshus – det er mere end 10 år siden, vi fik Knuden, og da begyndte vi at have mange ting fælles."

Såvidt Poul Hansens tilbageblik. Det var nok rigtigt, som han siger, ikke uden sværdslag, der først kom FDF, og siden FPF, som begge havde en ganske anden tilgang til børnearbejde, end hvad man havde været vant til i Tvis. Men det er blevet til gavn og glæde for mange børn og voksne i tidens løb. Børn fra forskellige kirkelige retninger, og børn fra ikke kirkeligt bevidste hjem kan mødes her.

Stiftelsesfesten 14.januar 1962 var en søndag aften, hvor Holstebro FDF- orkester gik gennem byen. Derefter mødtes deltagerne i sognegården, hvor orkesteret fra Holstebro-kredsen spillede imellem sange og kaffe. Drengene fra 9 år var inviteret, og der mødte mange op sammen med deres forældre. Der var uddeling af førerkort og medlemskort. Sigfred Dalgaard holdt tale som formand for bestyrelsen: *"...lykønskede os og formanede os- husk at have FDF-arbejdet med i jeres forbøn, ellers lykkes det ikke,"* husker Johannes Lysgaard⁹, at Sigfred Dalgaard sagde. Der var afslutning ved pastor Andersen.

De ca 60 drenge blev delt op i klasser for pilte og klasser for væbnere. Tumlingene, de 7-9 årige, måtte vente lidt endnu.

Der var en indmeldesblanket. Den har sikkert været identisk med Ebbe Fibigers i 1961:

⁹ Johannes boede på det tidspunkt i Gl. Tusholt sammen med sine forældre Ane og Peder Lysgaard Pedersen. Johannes var med som leder fra begyndelsen. Bror Jens var kredsfører 1967-69.

<h2 style="text-align: center;">MEDLEMSKORT</h2> <p style="text-align: center;"><i>Alle tilgode</i></p> <p style="text-align: center;"><i>Horsens</i></p> <p style="text-align: center;">født <i>27/1</i> 19 <i>50</i></p> <p style="text-align: center;">er medlem af</p> <p style="text-align: center;">LANDSFORBUNDET</p> <p style="text-align: center;">FRIVILLIGT DRENGE-FORBUND</p> <p>i <i>Horsens</i> kreds</p> <p>Løbe-nr.</p> <p style="text-align: center;">Kredsfører</p>	<p>Optaget i</p> <table border="0"> <tr><td>Pogeklassen</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> <tr><td>1. pilteklasse</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> <tr><td>2. pilteklasse</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> <tr><td>3. pilteklasse</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> <tr><td>Væbnerlevklassen</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> <tr><td>1. væbnerklasse</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> <tr><td>2. væbnerklasse</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> </table> <p>Udnævnt til</p> <table border="0"> <tr><td>Patruljeførerelev</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> <tr><td>Patruljefører</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> <tr><td>Instruktør</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> </table> <p style="text-align: center;">UDMÆRKELSER</p> <p>Tildelt væbnermærket</p> <table border="0"> <tr><td>i</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> <tr><td>i</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> <tr><td>i</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> <tr><td>i</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> </table> <p>Tildelt instruktørmærket</p> <table border="0"> <tr><td>i</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> <tr><td>i</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> <tr><td>i</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> <tr><td>i</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> <tr><td>i</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> <tr><td>i</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> <tr><td>i</td><td>d.</td><td>/</td><td>19</td></tr> </table>	Pogeklassen	d.	/	19	1. pilteklasse	d.	/	19	2. pilteklasse	d.	/	19	3. pilteklasse	d.	/	19	Væbnerlevklassen	d.	/	19	1. væbnerklasse	d.	/	19	2. væbnerklasse	d.	/	19	Patruljeførerelev	d.	/	19	Patruljefører	d.	/	19	Instruktør	d.	/	19	i	d.	/	19	i	d.	/	19	i	d.	/	19	i	d.	/	19	i	d.	/	19	i	d.	/	19	i	d.	/	19	i	d.	/	19	i	d.	/	19	i	d.	/	19	i	d.	/	19	<p>FDF</p> <p>er stiftet 27. oktober 1902 på Frederiksberg af arkitekt Holger Tornøe.</p> <p>FDF's FORMAAL</p> <p>er at berede vejen for Kristi riges udbredelse blandt drenge ved at bringe dem under kristne mænds påvirkning og at udføre en forebyggende, vækkende og bevarende gerning blandt dem ved</p> <p>a) at fremme åndelig og legemlig sundhed, b) indøvelse i disciplin, høflighed, punktlighed, selvrespekt og alt andet, der hører til sand kristen mandighed. c) dygtiggørelse i idræt, der har praktisk betydning.</p> <p>FDF's MOTTO</p> <p>Med Gud for Danmarks ungdom.</p> <p>FDF's LØSEN</p> <p>Ret ryggen og tal sandhed.</p> <p>FDF's APPEL</p> <p>Forbundet venter, at du som medlem af FDF vil lyde forbundets love og søge at være et godt eksempel for dine kammerater og andre drenge.</p>
Pogeklassen	d.	/	19																																																																																			
1. pilteklasse	d.	/	19																																																																																			
2. pilteklasse	d.	/	19																																																																																			
3. pilteklasse	d.	/	19																																																																																			
Væbnerlevklassen	d.	/	19																																																																																			
1. væbnerklasse	d.	/	19																																																																																			
2. væbnerklasse	d.	/	19																																																																																			
Patruljeførerelev	d.	/	19																																																																																			
Patruljefører	d.	/	19																																																																																			
Instruktør	d.	/	19																																																																																			
i	d.	/	19																																																																																			
i	d.	/	19																																																																																			
i	d.	/	19																																																																																			
i	d.	/	19																																																																																			
i	d.	/	19																																																																																			
i	d.	/	19																																																																																			
i	d.	/	19																																																																																			
i	d.	/	19																																																																																			
i	d.	/	19																																																																																			
i	d.	/	19																																																																																			
i	d.	/	19																																																																																			

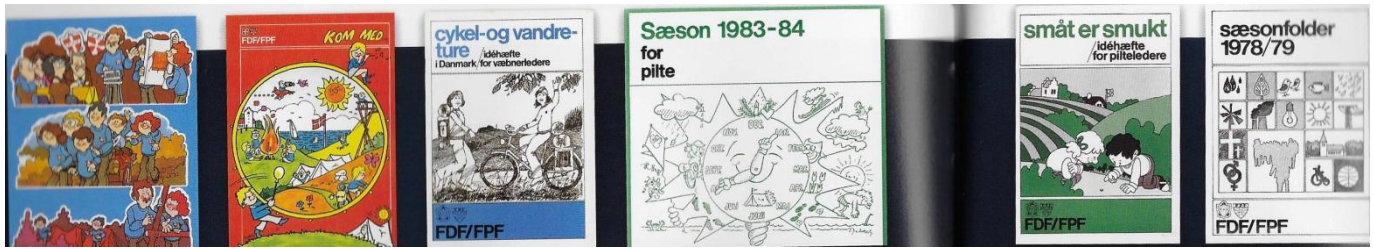
<p>VÆBNERLØFTERNE</p> <p>Som Væbner vil jeg kæmpe for altid at være ren og sand.</p> <p>Som Væbner vil jeg fri og villig gøre min pligt i mit hjem og min gerning, i FDF og vort land.</p> <p>Som Væbner vil jeg stræbe efter altid at have en god samvittighed overfor mennesker og overfor Gud.</p> <p style="text-align: center;">*</p> <p>Regler for FDF's medlemmer:</p> <ol style="list-style-type: none"> Alle drenge i landsforbundet skal, når forbundsdragten bæres, ikke blot hilse på førerne, men også på hverandre indbyrdes. De bør tiltale førere og instruktører med hr. og De. Du skal møde i forbundsdragt i henhold til kredsens bestemmelser; den skal være hel og ren og til enhver tid reglementeret. Der er mødepligt til de regelmæssige øvelsesmøder. Du skal møde nøjagtig til den fastsatte tid (ca. 5 minutter før mødet begynder). 	<ol style="list-style-type: none"> Det er forbudt at komme i lokalet, før den vagthavende fører er kommet. Kommer du forsent, må du straks melde dig hos lederen. Er du forhindret i at møde, skal du sende afbud. Dårlig opførsel kan medføre bortvisning fra kredsen for en tid eller for stædse. Bortvisning vil blive meddelt dit hjem. Ved oprykning tages hensyn til din flid, dygtighed og opførsel. Du kan gøre dig fortjent til en mødeknap for hvert år, i hvilket du ikke uden grund og afbud har forsvundet nogle af de møder, hvortil du har mødepligt. Ønsker du at udmelde dig af forbundet, kan det kun ske ved personlig eller skriftlig henvendelse til kredsføreren og med dit hjemms tilladelse. Dersom du gentagne gange forsømmer uden gyldig grund, udsætter du dig for at blive slettet af kredsen. Ønsker du at blive overflyttet til en anden kreds, skal du medbringe en erklæring fra din kredsfører. Tobaksrygning forbydes enhver dreng, når forbundsdragten bæres, samt under øvelser og møder og på vej til og fra. Alle drenge har ret til at bære forbundets drengemblem. Forbundet kræver af sine medlemmer, at de i tale og færd skal stræbe efter at leve efter løsenet: Ret ryggen og tal sandhed. <p style="text-align: center;">SANKT ANNÆ TRYKKERI A/S - KØBENHAVN 10000-11.89.8989</p>	<div style="text-align: center;"> </div> <p style="text-align: center;">Landsforbundet Frivilligt Dreng-Forbund</p>
---	--	--

De første møder blev holdt i sognegårdens bibliotek. Fra 1964, og indtil Knuden blev bygget, holdtes møderne i sløjdlokalet på den nye centralskole og i missionshusets lille sal. Kommunen gav lokaletilskud. En FDF- kreds er kontingentfri i startåret og det næste år, hvorfor det var en fordel at begynde 1. januar

Johannes Lysgaard Pedersen fortæller:

”Vi var ret famlende i starten. Poul Hansen forestod de første instruktionsmøder. Pressede på for at få en hurtig opstart. Vi fik demonstreret, hvordan vi kunne dramatisere fortællingen af bibelske beretninger. Spændende. Desuden lidt om andagter..... Jeg arbejdede med et hold væbnere. Vi fik lidt instruktionsmateriale, som vi fulgte, lidt knob, førstehjælp, lejrliv”.

Der er i tidens løb udgivet meget forskelligt instruktionsmateriale, og der kommer stadig nyt til som inspiration for lederne:

Drengene er på vej på tur, måske er det turen til Ramme i begyndelsen af 60'erne, der stilles op til udenfor sognegården. Fanebærer er Aksel Bruun. derudover ser vi bl.a. Steen Kallesøe, Eli Kjeldahl, Bjarne Frandsen, Kurt Enevoldsen, Gunnar Josefsen, Herluf Mikkelsen, Therkild Christensen, Jørgen Uhrlund Jensen, Ole Lauritsen, Søren Giver og Arne Volsgaard, Villy Sørensen, postens Vagn Erik? Det er sikkert både pilte og væbnere, der skal på fælles tur.

I 1973 fik de 7-9 årige lov til at være med i FDF. De blev i begyndelsen kaldt poge, men gik hurtigt over til at hedde tumlinge, sådan som de hedder i dag.

Ifølge forbundets vedtægter skulle der til den aldersgruppe altid være en kvindelig voksen leder. Den første blev Gerda Poulsen, Øster Halgaard, Herningvej 91, der fik Keld Andreasen og Gunnar Josefsen som medhjælpere.

Det er Poul Erik Christensen¹⁰, der er mester for de fine tegninger, og han var også leder for tumlingene nogle år efter 1981.

De begyndte med 10 tumlinge. Gennem årene har deltagertallet vekslet meget, og tumlingeklassen har ofte været den største i Tvis FDF. Der er ikke længere krav om en kvindelig leder. På billedet ser vi Søren Frøjk, som leder af tumlingeklassen og Ida Bak som medleder i en meget klassisk situation for FDF'ere i alle aldre.

Snobrødsbagning har altid været en yndet beskæftigelse – også selv om brødene kunne blive noget sorte. Udenpå og noget rå indeni. Stedet er Knuden og tiden engang midt i 00'erne.

¹⁰ Poul Erik Christensen er søn af Inga og Jens Christensen, Nørrelund, Ll.Uhrlundvej 3 og morbroder til Tommy Jørgensen. Broderen Therkild, som var med på turen til Ramme, bor på Nørre Morre, Morrevej 8. Søster Elsebeth har også været leder, men flyttede fra sognet. Søster Anny er Tommys mor.

Poul Erik, der som ovenfor nævnt i nogle år var leder af Tumlingeklassen, kom med i FDF som tumling. Han husker ikke præcis hvornår, men han husker ”..snobrødsbagning omkring lejrålet som noget af det første. Det hyggelige ved at synge fra March og Lejr, bl.a. ”Her er de store, der er de større, her er de største og her kommer jeg”(er stadig nr. 2 i M&L), trygheden ved at høre en af lederne holde aftenandagt. Sidenhen weekends og sommerlejre, hikes og bygning af lejrplads, drillske knob og den svære disciplin med kort og kompas. Jeg husker en af mine første weekends i telt. Her var vi nærmer ved at få oversvømmelse om natten i teltet..... jeg husker en 10 km løbetur, som virkelig var en af de hårdeste prøver. Både 50 og 100 km gåturen var oplevelser, der virkelig satte spor for livet. På den sidste tur overnattede vi ude på en ø, som kort og godt hed Ø og dennes by hed Øby (Ligger lige syd for Ørum øst for Viborg.).

Jeg tænker med stor taknemmelighed tilbage på de ledere, som ofrede tid, kræfter og personlighed på os knægte og gav os oplevelser for livet.”

Som tumling var Poul Erik og hans kammerater ikke på telttur, men boede i hytter og havde tanter med til at lave mad. Det har ikke forandret sig.

Billedet her er fra lejren på Skibstedborg i 1966. Det kunne se ud til på drengenes størrelse, at det en pilt- lejr. Uniformen er grå og med tørklæder og tørklæderinge. Senere hen bliver det almindeligt , at piltene ligesom væbnerne, ligger i telt og laver mad over bål. På billedet ses Johannes Larsen, Ivar Andersen, Aksel Bruhn, Kurt Enevoldsen. Drengen med briller og ham til venstre for ham er Kristian og Peder Knudsen. Drengen med skråhue er Søren Giver og ved siden af ham Jan Krog.

I det ugentlige arbejde gjaldt det om at tage mærker, som kaldes duelighedstegn. Det kunne være:

1. FDF-mærket

1. Kende drengenes løsen.
2. Kende reglerne for poge og pogeføreres forbundsdragt.
3. Kende navn og adresse på kredsfører og pogefører.
4. Have samlet mindst 3 førerautografer.
5. Være med til at gøre FDF større ved at skaffe mindst 3 nye drenge i løbet af et halvt år.
6. Have lavet en agitationsplakat.
7. Have deltaget i et ekstemoralspil om agitation.

3. Natur-mærket

1. Samle og kende mindst 5 vilde planter.
2. Finde 5 tegn på dyreliv i skov, på mark eller strand.
3. Tage grene med knopper ind og følg udviklingen.
4. Lave en natursamling fra strandkanten eller skoven.
5. Kunne snige sig ind på dyr og iagttage dem og lære at færdes stille i naturen.

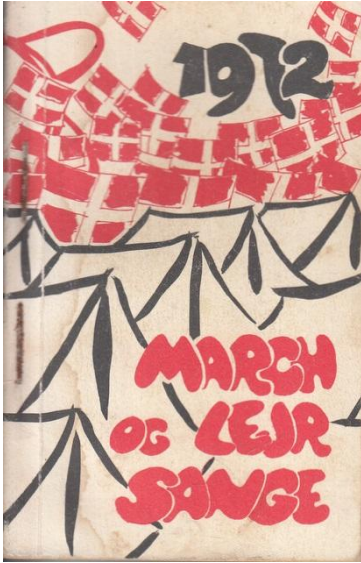

4. Færdselsmærket

1. Kunne færdselsreglerne for gående og cyklende.
2. Sammen med nogle kammerater lave en bymodel med huse, gader, færdselstavler o.s.v. og kunne køre korrekt i modelbyen med modelbiler.
4. Kunne cykle og vise korrekt af samt aflægge en bremseprøve.

Der er altid sunget meget i FDF. Både til klassemøderne og på lejrene. Der er to sangbøger: FDF-sangbogen, som i 1954 var hvid, i dag blå, indeholder de mere "alvorlige" sange og salmer:

Og så er der March & Lejr sangbogen, som er den mere morsomme, og som bliver revideret hvert år.

Der var brug for penge til at dække udgifterne til lejrudstyr og materialer til de ugentlige klassemøder og til meget andet. Derfor afholdt bestyrelsen årlige fester, hvor der kunne skaffes et overskud bl.a via lotteri.

I bestyrelsesprotokollen står der i referatet for januarmødet 1963 hos Helge Jensen, at forældreaften afholdes 2. marts med underholdning af drengene. Der var også en taler og/eller en film, ligesom der var lotteri.

Der var den årlige fødselsdagsfest, der ligesom forældreaftenen gerne skulle give overskud. I årenes løb kom der mange andre aktiviteter til, der kunne give overskud i kassen, hvilket vi vil høre om senere.

Regnskabet for 1963/64 viser, at der til diverse fester med lotteri var et overskud på 1338,94 kr. Af aktiver var der to telte til en værdi af 800 kr. og to målebordsblade til en værdi af 5 kr. Udgifter til ture og lejre og andet beløb sig til 1004 kr.

Dronning Margrethe har nok ikke besøgt Tvis FDF, men hun har besøgt forskellige landslejre.

Billedet er fra Julsølejren 1996

Den store fødselsdagsfest var kredsens 25 års jubilæum, samme år som Tvis kirke havde 100 års jubilæum.

Det var og er naturligt at begynde en fest med gudstjeneste i kirken, som angivet på indbydelsen.

Det nye flag blev givet til Tvis FDF på flagdagen 15.juni i forbindelse med en gudstjeneste i sognekirken i Holstebro. At det "sættes" betyder, at Tvis FDF's nye flag bliver hejst op i flagstangen.

TVIS FDF - 25 ÅR

Til ALLE tidligere og nuværende medlemmer af Tvis FDF.

Alt for længe har du forsømt at invitere din kone/kæreste ud at spise.

NU ER CHANCEN DER

Vi mødes i
»Knuden«
den 10 jan 1987
kl. 18.30
til festligt samvær
og et måltid mad
å 50.00 kr.

Poul Hansen
kommer med et
»KIG I
KLÆDESKABET

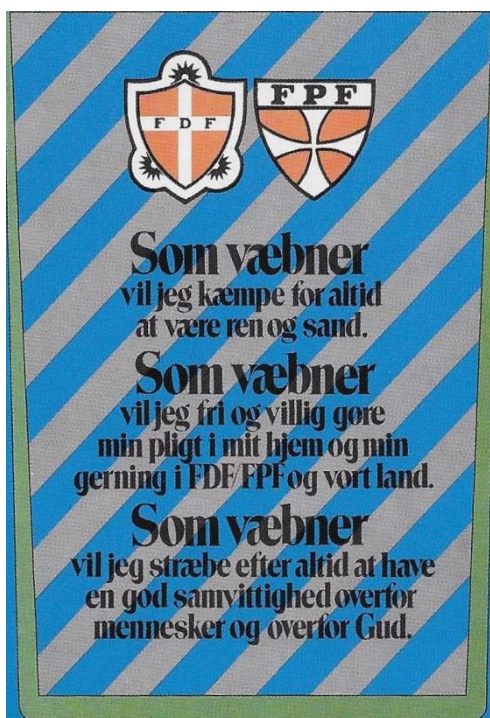
Tilmelding senest 5.
januar på
tlf. 07 43 52 48

Jubilæumsdagen markeres endvidere med festgudstjeneste i Tvis kirke søndag den 11. januar kl. 10.00. Efter gudstjenesten går børn og forældre - med fane i spidsen - til »Knuden».

Det nye flag »sættes« - og der bydes på et traktament (gratis) til både børn og voksne. Film på loftet for børn + anden underholdning.

Vi opfordrer forældre til at gå med deres drenge (og piger) til denne festlighed.

Ledere og bestyrelse i TVIS FDF

Væbnere har lige fra begyndelsen skulle aflægge væbnerløftet. Ordlyden har undergået forandringer gennem tiderne, og det var nok anderledes udformet end dette væbnerløfte, da FDF i Tvis havde 25 års jubilæum.

Dette er nok ikke det nyeste, men et af de nyere, eftersom både FDF's og FPF's emblem er med.

HOLSTEBRO

Tvis FDF fejrede 25 års jubilæum med stor fest

Tvis FDF fejrede sit 25 års jubilæum ved en fest lørdag aften i FDF/FPF kredshuset »Knuden«. Henning Uhlund indledte med en redegørelse for FDFs start i Tvis.

Det var den daværende leder Poul Hansen, Halgård skole, der var initiativtageren, og som sammen med et udvalg bestående af Leo Madсен, Aksel Smidth, Gudmund Jørgensen og Henning Uhlund gjorde forarbejdet, så man den 14. januar 1962 kunne holde stiftelsesfest i Tvis sognegård. Festtalen blev holdt af distriktsleder Aksel Munthe, Holstebro. Poul Hansen viste film fra Julsølejren, og pastor Andersen sluttede festen.

Den første bestyrelse bestod af Sigfred Dalgaard (formand), Eskild Frøjk (kasserer), Henning Uhlund og Gudmund Jørgensen som leder-repræsentanter fra FDF, Helge Jensen og Hans Larsen fra menighedsrådet og Pauli Weesth fra KFUM/K.

Derfor var det naturligt, at det blev Poul Hansen, der nu er sognepræst i Søndbjerg-Odby, som holdt festtalen under titlen »Et kig i klædeskabet«, hvor en FDF-bluse og

FPF-kjole snakker om de ting, som er sket igennem årene. Poul Hansen betegnede FDF som en levende bevægelse, der er klar til at tage mod nye udfordringer. Festen var en god anledning til at gøre status over de 25 års virke i FDF.

Poul Hansen fremhævede »Knuden« som et samlingspunkt for både FDFs og FPFs arbejde og sluttede med at hædre de folk, som var med til at starte FDF for 25 år siden.

Der blev endvidere bragt mange hilsener og ønsker for FDF. Hans Larsen overbragte menighedsrådets lykønskning, og han fremhævede den store indsats, som var ydet af de forskellige ledere i årenes løb.

Sognepræst Ebbe Fibiger bragte en hilsen fra sognets tidligere præstefamilie Inger og Viggo Andersen, som ikke kunne deltage i festen. Ebbe Fibiger nævnte, at med festen var der lejlighed til at fejre fortiden - med en tak for arbejdet gennem årene - og hilse fremtiden ved at bede for FDFs arbejde. Arne Volsgaard, Abildå, og Arne Josef-sen, Herning, mindedes de

gode timer, som de havde haft ved forskellige aktiviteter i FDF.

Ellen Weesth fremsatte nogle tanker om FDFs arbejde, leg og fest - på vers. Karen Laursen overrakte en høvlbænk som gave fra FPF. Arne Jensen og Brunebjerg betegnede dem selv som leverandører til FDF/FPF. De mindedes gode timer i forbindelse med byggeriet af »Knuden« i 1969-70 og takkede de mange ledere gennem årene og udtrykte håb om, at FDF også fremover må have gode ledere.

Poul Knorborg Poulsen, Aulum, takkede for sammenholdet i FDF og håbede, at man også fremover kan løfte i flok. Henning Uhlund fremhævede den gode opbakning, som FDF havde fået af forældre og ægtefæller til ledere. Også Aksel Munthe bragte en hilsen under mottoet »Nutidsdrenge på væbnerfærd«.

Han mindedes starten i 1962 og mente, at selv om udviklingen har gjort store fremskridt i årenes løb, så er der børn i dag, som mangler voksenkontakt. Han opfordrede FDF til fortsat at vise trofasthed og udholdenhed.

Gudmund Jørgensen takkede alle, som i årenes løb havde taget et nap med i arbejdet, så mange børn gennem årene havde haft gode minder i FDF. Han fremhævede især den indsats, som Ellen og Pauli Weesth havde ydet gennem årene og sluttede med at takke Kaja Hornstrup og hendes medhjælper i køkkenet for den fine middag, der var blevet serveret.

Egon Brunebjerg sluttede den vellykkede aften med en kort andagt.

Søndag formiddag var en flok FDFere og deres forældre til festgudstjeneste i Tvis kirke. Som indledning førte FDF/FPF faner ind i kirken, hvor sognepræst Ebbe Fibiger prædikede. Efter gudstjenesten gik turen til »Knuden«, hvor der blev budt på gratis traktament til både børn og voksne. Man benyttede også lejligheden til at indvi det nye flag, som FDF fik overdraget af Danmarks Samfundet i sommer. Samtidig fik man overrakt en sølvring til fanen af forbundssekretær Børge Schmidt, Sunds, som også stod for underholdningen for børn, ligesom der også blev vist forskellige film.

Ellen Westh holdt tale på vers:

*Til lykke – og glæde vi ønsker på vejen frem.
Tiden, som svandt, vil ej gå i glem
ikke for jer- ikke for os.*

*Tanker – om fest, om arbejd og leg,
tusind glimt,- vi opleved på vor vej
kommer og går, her hvor vi står
i et jubelår.*

*Ude og hjemme, på hike og i lejr
-selv traske rundt i det vådeste vejr
Det kan ej forklares,
-det må ret erfares*

*Forventning, -spænding i
barneøjne to
mødes der op med i vort
forbund tro.
Tid til at nørkle og klippe
og binde
sove og hygge,-løbe og
finde
vej til et mål
med vabel under sål.*

*Stunder om bålet i os og i
røg
-men også når vi gik i vort
pæneste tøj
mod kirken forude,-og
fanen på stang
måtte det være vor inderste
trang
at hylde vort motto
og altid være- vor Gud til
ære.*

*Ellen Westh i fuld vigør på
Piltiaden 1988. Bagerst Kaj
Lisbjerg, Mejdal FDF.*

Det var et godt solidt arbejde, der blev sat i gang for drengene i 1962 med klassemøder, ture og lejre.

I 1967 var der ca. 50 drenge, og nu ville pigerne også være med.

FPF 1967-1990

FPF – Frivilligt Pige Forbund blev startet i Vanløse 1951 efter ønske fra pigerne og deres forældre.

1951

Ønsket om oprettelse af en pigekreds kom fra forældre, der havde drenge i FDF K19, Vanløse. Sognet havde ikke et kristent pigearbejde på det tidspunkt. Den første FPF-kreds kunne præsentere sig for offentligheden i maj 1952.

Willy Graversen, der var kredsleder og senere blev generalsekretær for FDF, syntes, det var en rigtig god ide.

5. juni 1952 blev landsforbundet FPF dannet. Til stiftelsesfesten havde man indbudt FDF's formand Ludvig Valentiner. Han var tydeligt imponeret over de hjemmesyede grå forbundsdragter: *"Hvad skal vi nu kalde jer? Vi har grønsmutter, vi har blåmejsler, og nu har vi sandelig også fået gråspurve.- det kan ikke blive andet en grossenolliker."*¹¹

Forbundsdrageten blev en grå kittelkjole af drejll, gråt læderbælte, samt tørklæde i klassefarven. Oprindeligt en skråhue med FPF-skjold. Den blev senere afløst af "stewardessekasketten". Til sommerbrug en hvid lejrhue, som var blevet "moderne" allerede i 20'erne¹². Der skulle være plads til mærker, destinktioner og mødeknapper, ganske som på drengenes uniform. Til gallabrug en rød-hvid gallasløjfe og hvide handsker – lige som KFUK- spejderne brugte det.¹³

Formålsparagraffen for FPF kom på det første landsmøde til at lyde sådan:

"På den danske folkekirkes grund at samle piger fra alle samfundslag, for gennem pigernes kammeratskab og voksne kvinders vejledning at give dem hjælp til at vokse op til et sandt kristent liv."

Mottoet for FPF blev: *"For den danske ungdom – Gud til ære."*

¹¹ Citat fra FRI – så det mærkes af Børge Schmidt s.242-43

¹² Kasketten vises s. 26 Ellen Westh bærer den hvide lejrhue på billedet s. Huen blev syet til alle deltagerne fra Tvis til landslejren i 1986. Ligheden med den gamle hue er muligvis tilfældig.

¹³ FRI- så det mærkes s.242-43

FDF var positiv over den nystartede pige-kreds og meget kunne de få lov til at bruge fra FDF's materialer, men skarpt adskilte skulle arbejdet i kredsen være!

FDF's forbundsmærke måtte pigerne ikke bruge.

Derfor udarbejdede guldsmed Ejler Fangel, der var kredsfører i FDF, dette forbundsmærke:

Korset er et malterserkors og adskiller sig dermed fra FDF's latinske kors.

Det var disse "stewardessekasketter", der måtte komme med ind i kirken i modsætning til drengenes skråhuer, ifølge Poul Hansen.

Ligesom med FDF gik der altså mange år fra FPF blev startet, og der blev en kreds i Tvis.
15.november 1967 holdtes der kredsbestyrelsesmøde i Tvis med valg af bestyrelsen til FPF:

Formand: pastor Andersen
Kasserer: lærer Olesen
Sekretær: Gudrun Sidelmann
Revisorer: tømrmester P.Frandsen og Harald Sidelmann

Kontingent 20 kr årligt.

Der skulle udfærdiges en højtidelig overenskomst:

OVERENSKOMST

I Tvis er der 19 68 den 1-1
oprettet en FPF kreds under navn af FPF Tvis
som herved indmeldes og optages i landsforbundet Frivilligt Pige-
Forbund (FPF).

Undertegnede bestyrelse forpligter herved sig og senere bestyrel-
ser til at lede FPF Tvis i nøje
overensstemmelse med de for Landsforbundet til enhver tid gældende
grundlove og forbundsvedtægter samt hovedbestyrelsens anordninger.

<u>Margit Kjær Nielsen</u> navn	kredsjører
<u>Viggo H. Andersen</u> navn	menighedsrepræsentant
<u>Tenna Enevoldsen</u> navn	forerrepræsentant
<u>Kirstine Skov</u> navn	forældrerepræsentant
<u>Gudrun Sidelmann</u> navn	forældrerepræsentant
<u>Tenna Enevoldsen</u> navn	seniorrepræsentant
<u>Rosa F. Jakobsen</u> navn	"
<u>Jens Olesen</u> navn	

Underskriverne var også kvinder, som det vil være naturligt for en pige-kreds, men den første bestyrelse bestod altså af 4 mænd og 1 kvinde. Det ændrede sig nu meget hurtigt. I 1969 konstituerede bestyrelsen sig med:

Repræsentant for menighedsrådet og formand: pastor Andersen

Førerrepræsentant: Tenna Enevoldsen

Forældrerepræsentanter: Stinne Skov og Gudrun Sidelmann

Seniorrepræsentant: Lillian Risum

Kredsfører: Margit Kjær Nielsen

Kasserer: Ellen Margrethe Jensen

På det første bestyrelsesmøde i november 67 kunne Margit Kjær Nielsen¹⁴ som kredsfører fortælle, at kredsen startede op 3. november med to klasser: et tumlingehold på 10 og et ternehold på 20. Ternerne blev senere til pilte ligesom i FDF.

Møderne holdtes i et kælderlokale på skolen.

Der var blevet sendt en duplikeret indbydelse ud til pigerne, samt denne annonce i avisen. Alle aldre kunne være med:

Poul Hansen, som på det tidspunkt var blevet lærer i Aulum, hjalp med at få FPF i gang.

Margit Kjær Kristensen fortæller, at de fik håndbøger fra FDF's forlag med ideer til, hvad de kunne arbejde med: Alm. spejdersport som førstehjælp, naturkundskab, lejrspport – altså det samme som drengene arbejdede med. Der var kristendomskundskab, forbundskundskab, og da også duelighedstegn, nogle kun for piger. Som for tumlingene *husgerningsmærket*: tørre støv af, dække bord, opvask og oprydning. For ternerne (pilte) *skrivermærket*: kunne benytte skolelommebogen, skrive et brev og sende det. Ringe op på en telefon og modtage eller afgive besked.

Da væbnerne kom til, kunne de få *barneplejermærket* og *håndarbejdsmærket*.

FPF arrangerede f.eks. mor-datter aftner med forskellige kreative sysler.

¹⁴ Margit Kjær Nielsen (gift Kristensen) var lærer på Tvis skole, derfor omtales hun i mange referater som frk. Kjær. Man kunne jo ikke være på fornavn med en lærer.

For FPF' vedkommende blev klasse møderne holdt fredag. Det kunne ikke lade sig gøre i dag, hvor mange børn skal besøge den forælder, de ikke bor sammen med.

LANDSFORBUNDET
FRIVILLIGT PIGE-FORBUND

Tvis
fr. Margit Kjær Nielsen
Kirkevænget 2
Tvis pr. Holstebro

Rødovre den 1. april 1968

Angående forespørgsel på:

Lillian Risum Jensen, f. 2/2-52	(patruljefører)
Tenna Marie Enevoldsen f. Daugaard, f. 14/2-36	(instruktør)
Martha Katrine Pedersen f. 17/9-49	(patruljefører)
Rosa Elisabeth Væggemose Kristensen f. 10/1-50	(patruljefører)
Rosa Irene Jakobsen f. 5/4-49	(instruktør)

Vi kan meddele, at der fra landsforbundets side ikke er noget ivejen for at ovennævnte virker som instruktører og patruljeførere i kredsen, som angivet i paranteserne.

Med venlig hilsen
Landsforbundet
Frivilligt Pige-Forbund

Signe Larsen
Signe Larsen

Det var meget højtideligt og formelt, når de unge patruljeførere skulle godkendes. Patruljeførerbetegnelsen blev nu ikke bare brugt af spejderne, men altså også af FPF. I dag hedder det bare ledere.

3 år efter, at FPF var startet, stod Knuden klar til indvielse, som billedet er fra. Vi ser bl.a. Bodil Kjær og Pia Jensen i FPF kjolen. Manden er Peder Frøjk, søn af Eskild Frøjk, aktiv i FDF som formand og engageret i opbygningen af Knuden. Peder er bror til Søren Frøjk.

Kjolen var upraktisk, og det varede derfor ikke længe, førend uniformen for drenge og piger blev ens.

1970

Nært samarbejde med FPF på alle områder: Kurser, lejre og stævner og især oprettelsen af fælles kredse mellem FPF og FDF. Ny grundlov og arbejdsplan. Den grå forbundsdragt hængtes i skabet. Ind kom striktrøjer i klassefarver.

Tumlinge/pilte – og de er mange – er i 1977 på weekendtur i Tuta Valis, hytten, der ligger på Grydholtvej i Tvis sogn. FPF's kjoler er afløst af de blå bluser, som på det tidspunkt var er uniformen for alle, men nogle har stadig de blommefarvede og grønne bluser.

FPF'erne havde både en protokol for førermøderne og en protokol for bestyrelsesmøderne. Referaterne fra førermøderne i de første år er ganske anderledes end referaterne fra bestyrelsesmøderne, som er beslutningsreferater. Det er referaterne for førermøderne ikke, og derfor er de langt mere detaljerede og ja, den pågældende referent skrev, som hun nu tænkte.

Det fremgår ikke, hvordan kredsen fik penge til at arbejde for, men i januar 1967, en måned efter start, er ”økonomien så dårlig, at bunden af kassen ses tydeligt...” står der i referatet for førermødet. Måske har kredsen fået hjælp af den mere etablerede FDF-kreds, måske også lidt fra menighedsrådet. Eller som Margit Kjær mener, bestyrelsen kunne have været behjælpelig med økonomien den første tid.

Hvor om alting er, så blev sendt en ansøgning til sognerådet om penge til leje af sognegården. Ansøgningen var forfattet på vers:

*Vi er en grå og fattig flok
og vi har ikke penge nok,
Vi mangler blot et samlingssted
og penge at betale med,
så vi kan have gæster.*

Den ansøgning må sognerådet ikke have kunnet stå for!

Festen, der skulle holdes, var en forældreorienteringsfest.

Hvornår den fandt sted, fremgår ikke, men der meldes i protokollen detaljeret om store forberedelser og med forventet deltagelse på ca. 80 personer.

Else Veirum, Skive, der havde holdt flere orienteringsmøder inden starten, blev inviteret med, ligesom Poul Hansen fik en invitation.

Hvordan foregik klassemøderne så?

Bodil Kjær¹⁵, som var med fra begyndelsen, fortæller:

”Møderne blev indledt med en sang og lederen fortalte et stykke bibelhistorie og dernæst en sang mere. Vi lavede ting som kunne give os mærker til at sy på uniformen. Lederne havde besluttet hvilket mærke vi skulle lave, og dette blev der arbejdet med på de næste møder, og hvis man var forhindret og ikke kunne komme, ja så fik man ikke sit mærke. Om vinteren var det f.eks. FPF mærket, billedmagermærket, færdselsmærket, kirkemærket, og til foråret blev det naturmærket og vandremærket”.

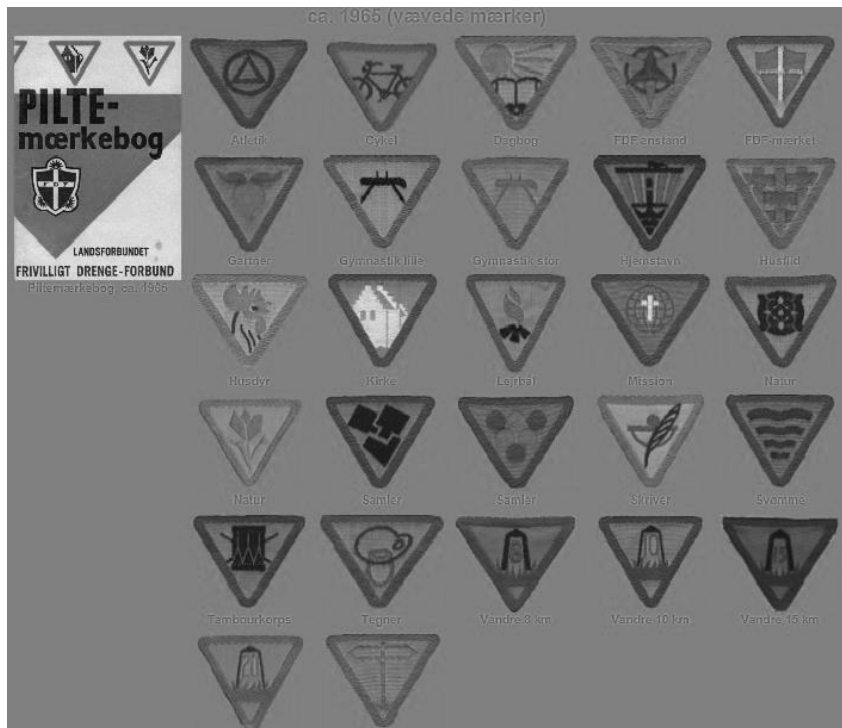
Det var de samme mærker. som blev brugt indenfor FDF.

Tumlingenes mærker er røde og runde:

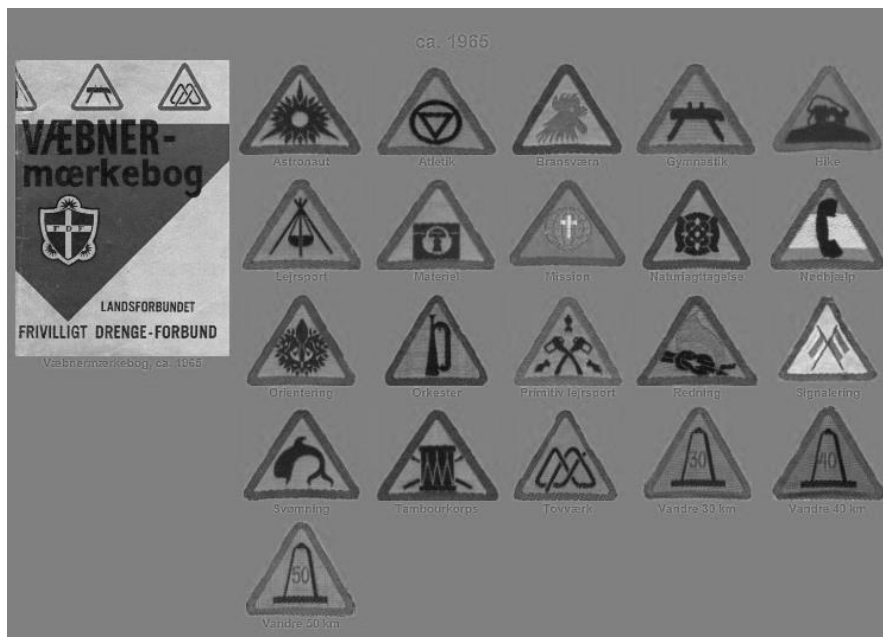

¹⁵ Bodil Kjær voksede op på Skovly, Brejnholtvej 4 som datter af Edith og Henning Kjær. Edith var aktiv leder i FPF.

Piltemærkerne er stående grønne trekkanter:

Og væbnermærkerne er liggende blå trekkanter:

Nogle af de gamle mærker forsvinder, andre kommer til, men bruges stadig i arbejdet og opdelt i de forskellige årgange.

Vandremærket f.eks. er et eftertragtet mærke for væbnerne.

”Weekendturene kunne også bruges til at få arbejdet intens med et mærke,” fortæller Bodil Kjær videre, ”Jeg husker vi var på en hike weekend for at få 50 km mærket. Vi vandrede sammen og overnattede på en gård i halmen, der var en leder som kørte proviant, som vi så kom til i løbet af dagen, og vores soveposer blev kørt til gården, denne vandreoplevelse står stadig meget klart i min erindring. Det var på mange måder en fantastisk oplevelse.

På lejr- weekend- turene blev der altid leget meget, både indendørs og udenfor, alle deltog voksne og børn, alle var med til aktiviteterne, og dette gjorde sammenholdet rigtig godt.

Her de voksne i gang med stafet med en appelsin mellem benene

Og udenfor gås på planke med vaskebalje med vand i:

Ellen Westh og ? er med i legen.

Alle møder og weekender sluttede med en andagt, en sang fra FPF sangbogen og Fadervor. Det gør det stadig, om end i mere moderniseret form.

For lederne blev der arrangeret Bibeltimer og lederweekends og lederkurser. Bibeltimer er der nok ikke så mange af mere, men lederweekends og kurser findes stadig.

Kong Frederik var protektor for FDF fra 1947 og til sin død 1972. Faneborgen er FDF's sidste hilsen ved begravelsen

Og så var der sommerlejrene, som også for FPF'erne, var årets højdepunkt!

Margit Kjær husker de første lejre:

"Jeg husker bedst vores første sommerlejr. Den gik til Resenborg skov, hvor vi havde en meget primitiv lejrbygning uden vand og elektrisk lys. Lejren lå på en skrænt ned til Kilen. Vandet skulle vi hente neden for skrænten – så kan man godt spare på det. Vi var ret beskidte, da vi kom hjem. Man kunne heller ikke køre dertil, men vi havde gode gåben.

Bygningen findes ikke mere, der er nu en anden lejr med andre faciliteter i Resenborg skov.

Trods den manglende luksus havde vi en fantastisk sommerlejr.

Solen skinnede fra morgen til aften, humøret var højt, vi havde stranden og skoven som legeplads. En dag fik vi besøg af "Søkongen", som steg op af vandet og spredte vild panik omkring sig. Vi nød livet.

Alle var enige om, at lejren havde været en stor oplevelse, men vi turde ikke bruge stedet igen næste år.

Tænk, om det regnede!!!

Næste sommerlejr må have været i Engesvang sammen med FPF'ere fra Bøvlingbjerg. Vi kunne bedre få råd til lejrbygningen, når vi var mange, og det var fint for os at være sammen med en anden kreds og lære noget af dem."

I 1971 har der i FPF været både tumlinge, terner, væbnere. Der var en kreds på mellem 40 og 50. Det år var FPF på lejr i Hundborg. Fire friske væbnerpiger, Lis Poulsen, Gitte Christensen, Ninna Jensen og Karin Frandsen, gik 100 km tilbage til Tvis, hvilket de har fået et meget velfortjent mærke for:

Fire FPF-piger gik 100 km

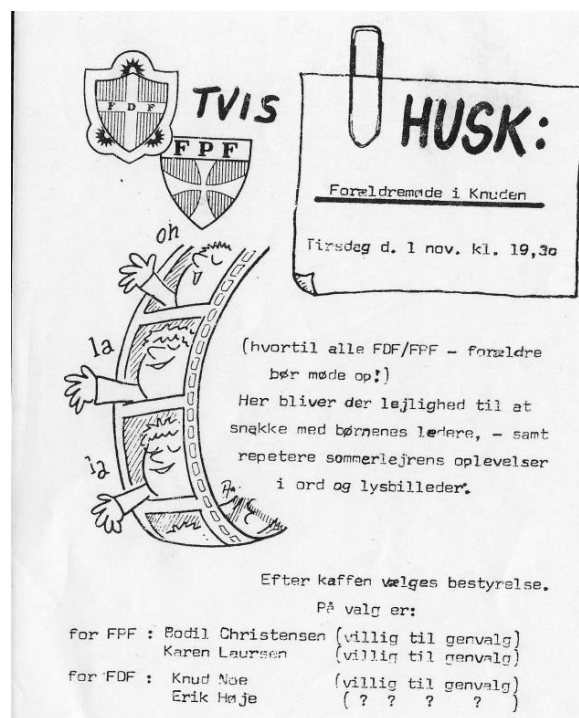
Disse fire friske FPF piger fra Tvis har tilbagelagt vejen fra sommerlejren i Hundborg til deres hjem i Tvis – en strækning på godt 100 km – til fods. Pigerne startede mandag og gik de 40 km til Vestevang. Om tirsdagen gik de 20 km og overnattede i en lade i Nr. Hvidbjerg. Resten af vejen klarede de om onsdagen. De er her fotograferet fire km fra målet mellem Mejdal og Tvis. Fra venstre ses Lis Poulsen, Gitte Christensen, Ninna Jensen og Karin Frandsen.

Karin Frandsen¹⁶ (senere gift Voldsgaard) var som bare 15-årig medleder. Det var hende, der i nogle år skrev referater af ledermøder. Det er ikke kedelig læsning, hvilket referatet fra marts 1970, vidner om:

*"Det har været snevejr, dejligt, hvid sne! Men de ældre damer kunne selvfølgelig ikke holde til at komme ud i sådant et vejr. Nej, uha-da-da-, de kunne få bukserne våde..... indimellem var der snak, som ikke skal gengives her; men de mere "kloge" (som sikkert er de fleste efter Ellens mening) besluttede at holde en fælles aften med FDF, hvor der skulle tales om befrielsesaftenen....
En lidt "våd" aften, men elles hyggelig".*

Margit Kjær giftede sig og flyttede fra sognet, og i 1971 overtog Lillian Risum hvervet som kredsfører. Det havde hun et års tid, og derefter blev Gudrun Sidelmann kredsfører. Hun skrev i protokollen:
"Lillian Risum har trukket sig tilbage, lektier og eksamen står for døren, der ventes studentereksamen til sommer. I hendes sted har jeg lovet at blive kredsfører indtil vi finder en bedre og mere kvalificeret FPF". Hendes hverv varede nu til 1976, hvor Ellen Westh blev kredsleder, som det nu hed, og var det indtil 1988.

I december 1977 havde FPF 10 års jubilæum. Det blev fejret i sognegården. Der var solgt 115 kaffebilletter og ca. 100 sodavandsbilletter, fremgår det af den udførlige omtale i den scrapbog, som Ellen Westh samlede.
Pastor Andersen, Eskild Frøjk, Egon Brunebjerg og Gudrun Sidelmann bragte lykønskninger. Som så ofte før var der amerikansk lotteri, for at kredsen kunne få overskud. Det kostede 6 kr. pr. kuvert i sognegården, men så måtte FPF'erne også selv sørge for opvartning og bordpyntning.

En langt senere indbydelse til forældreaften, fælles for FDF og FPF

¹⁶ Karin er datter af Anna og Poul Frandsen, Tvis Køkkener. Poul Frandsen var både FPF og FDF en stor økonomisk støtte og gav bl.a. materialer, da Knuden skulle bygges.

Ti års jubilæum for FPF i Tvis

Omkring 200 deltagere i jubilæet

Det er i år ti år siden, Tvis FPF blev startet, og man har netop fejret det runde tal. Jubilæet blev indledt i kirken, der var fyldt ved gudstjenesten. Den tidligere formand for Tvis FPF, fhv. sognepræst Viggo Andersen, forrettede altergangen, mens tidligere kredsleder, stud. theol. Lillian Risum, prædikede over salme 117.

Ved offergangen indkom der 1040 kr. til FDF/FPFs nye store projekt: driften af et junglehospital i Bissamcuttack i Indien.

Den festlige stemning fortsatte, da de 200 deltagere senere samledes i Tvis sognegård. Der blev vist glimt fra arbejdet i hverdag og fest gen-

nem de sidste ti år: cykelture i regnvejr, traveture på op til 100 km, sommerlejr og landslejr med bl. a. gudstjeneste for de 13.000 deltagere.

På scenen optrådte tumlinge fra både FDF og FPF, og efter kaffen læste kredsleder Ellen Westh en monolog på rim i jysk mundart med morsomme minder om alle lederne, der hver især har udført deres del af arbejdet i Tvis FPF.

Der blev bragt forskellige lykønskninger i anledning af jubilæet og udtrykt håb om, at formålsparagraffen – at lade børn og unge møde Evangeliet – fortsat må opfyldes.

Piltepigerne sluttede aftenen med et smukt luciaoptog.

Bente og Leif Pedersen, præstepar i Nr. Felding og Tvis 1978-79, åbnede konfirmandstuen i Nr. Felding præstegård for en FPF-weekend. Bente var leder af piltene sammen med Dorte Unnerup, Bannestrupparken 57

Samarbejde mellem FDF og FPF

Da FPF begyndte deres arbejde, var der som skrevet tidligere, ikke fra FDF's landsforbund lagt op til et samarbejde de to landsforbund imellem. Det varede nu ikke så længe, førend man ude i kredsene så en fordel i at arbejde sammen, og i 1974 tog landsledelsen skridtet fuldt ud, sammenlagde landsforbundene FDF og FPF til Landsforbundet Frivillig Dreng og Pige Forbund med ca. 10.000 piger og ca 26.000 drenge med navnet FDF/FPF. Kredsene bestemte selv, om man ville være fælles eller hver for sig. På landsmødet i 1994 blev det vedtaget, at navnet fremover skulle være Landsforbundet Frivillig Dreng- og Pige-Forbund, FDF.

Det var en svær omstillingsproces mange steder, også i Tvis, hvor man valgte, at begge kredse skulle bestå som selvstændige kredse, men med samarbejde.

FDF i Tvis gjorde et godt stykke arbejde mellem 1962 og 1967 med mange aktiviteter for drengene. Da FPF begyndte, tog FDF straks initiativ til et samarbejde, og de to bestyrelser enedes om at holde to samlede forældrefester årligt, hvor begge parter skulle dele udgifter og indtægter ligeligt, ligesom man også vedtog en fælles fastelavnsfest. Det var en hel søndagsfest med gudstjeneste, orienteringsløb og slå katten af tøndem. Derudover var der også både fælles ledermøder og ledermøder hver for sig. Ved et fælles ledermøde i januar 1970 blev der gjort status. FDF havde stor fremgang, det samme kunne ikke siges om FPF.

1970'erne var vigtige år for landsforbundet FDF, på landsplan og i de lokale kredse. Ungdomsoprøret omkring 1968 gik ikke spurlost hen over FDF og FPF, også her mærkedes kritikken af det bestående og det etablerede. Der blev sat spørgsmålstegn ved formål og arbejdsform. Ud af diskussioner og eksperimenteren barsledes der med nyt arbejdsstof, og det var ud af det opgør, de nye forbundsdragter så dagens lys, og førerne blev til ledere. Så via disse forandringer mærkedes også i lille Tvis ungdomsoprøret.

Der var i de år stor diskussion om samarbejdet i de to Tviskredse. Nogle af de ældre FDF'ere mente ikke, der skulle være noget samarbejde. Resten mente, at der skulle være fælles kredsmøder og fælles weekender. Dog skulle der være en soveafdeling for drenge og en for piger. Tiden arbejdede nu for mere fællesskab, og det blev da også udbygget de følgende år. Men skridtet til en egentlig sammenlægning til én kreds lå ud i fremtiden.

I arkivet finder vi som nævnt Ellens scrapbog med avisudklip og indbydelser til diverse fælles arrangementer.

Der er en detaljeret beskrivelse af den fælles adventsfest i sognegården 29. november 1974 på ikke mindre end 4 sider. Her ser vi første side:

Advents fest 29-11-74 tel. 19³⁰

Velkomst + aftenens program v. J.A.
Tale: Landsformand Henning Hberg. ⁰⁶⁻⁸²⁷⁷⁷⁴
Nøjst 20 min - mest til børnene.
Sang før og efter 97 og 94 i
Føjstolesangbogen. Ellen Westh spillede
Talestol på scenen mærke.
Tæppet burde være trukket for.
Klaveret på scenen. Forsanger?

Børnene bar stolene ind i lille sal,
gik gennem store sal ud i forhallen
og fik sodavand & brød i lille sal.

89 stk (à 2,25) solgte billetter ved
indgangen. kringle-småkage

Kaffe 8 borde à 8 var dekket

scene	77 kaffe à 4.-	bestilt til kl 20 ³⁰ vi var klar ca. 20 ¹⁰ til kaffen.
□	kringle-lagkage-småkager	
□ børn □	8 store piger serverede -	
□ □ □ □ □ □ □ □	Anna Sanden havde over-	
□ □ □ □ □ □ □ □	opsyn.	
lille sal		

På næste side fortælles, at Tage Poulsen lukkede 89 sodavand op og viste film. FDF/FPF måtte pænt søge om lov til at låne skolens filmapparat til formålet:

Tvis, d. 24/11 - 1974.

Til Holslebros kommune.
Det kulturelle udvalg.
og skoledirektør hr. A. Døssing.

Undersegnede, der er formand for Tvis
FDF & FPF's Økonomi og Festsudvalg,
ansøger hermed om tilladelse til at låne
Tvis skoles filmsapparat d. 29/11-74
til forevisning af en film ved FDF &
FPF's adventsfest i Tvis sognegård.
Lærer Tage Poulsen har lovet at leje
apparatet.

Med venlig hilsen.

Godrun Andreassen
Stunkerej 3, Tvis
7500 Holslebro

Omurlånde bevilges hermed.

Tvis den 26/11 - 1974.

H. Poulsen

Under kaffebordet var der amerikansk lotteri og auktion over 10 adventskranse, så der kunne blive et overskud til gavn for arbejdet. FDF/FPF underholdt. Til slut var der Lucia- optog ved ternerne, inden landsformanden for FDF/FPF Henning Iburg, der også havde holdt talen, sluttede aftenen.

Samarbejdet mellem FDF og FPF var etableret, og der blev bl.a. arrangeret fælles tur til Tvis' FDF/FPF's venskabsby Hällefors i Sverige for væbnerne. Den svenske spejdergruppe havde været på besøg i Tvis, og venskabet skulle fortsættes med Tvis væbneres tur til Sverige i 1975.

FDF- fanen blev båret af Torben Poulsen¹⁷, til venstre Arne Josefsen, bag fanen Ole Steffensen, Flemming Köhler, de svenske spejdere, Ninna Jensen¹⁸ med FPF fanen, bag hende Gunhild Andreasen¹⁹, ???, Bodil Kjær, Jytte Svendsen, Lisbeth Halgård. Yderst lederen af den svenske gruppe.

Der var 25 væbnere fra Tvis og 3 ledere med i Sverige. Lederne var Ellen Westh, Arne Josefsen og Egon Brunebjerg.

I 1982 blev der arrangeret endnu en Sverigestur. Denne gang til Kallhäll, der ligger ca. 20 km nv for Stockholm. Tvis FDF/FPF havde været på landslejr i Sverige i 1979. Det svenske Ansgarsforbundet havde som gengæld været sammen med Tvis FDF/FPF på landslejren 1981, og dette venskab skulle nu besegles.

Turen var for væbnere og seniorer, og lederne var Karen og Knud Laursen og Ellen Westh. Det var – naturligvis – Niels Hedegaard, Tvis, der kørte bussen.

I den scrapbog Ellen lavede over denne tur, kan vi se, at FDF/FPF fik mange spændende oplevelser bl.a. i Stockholm. Holstebro Dagblad fortæller:

¹⁷ Torben er søn af den mangeårige kredsleder P.K.Poulsen, der indtil midt i 80'erne boede i Sdr. Morre, Morrevej 10

¹⁸ Ninnas mor, Ellen Margrethe Jensen, Vestager, Herningvej 93 var i en årrække kasserer for FPF og formand 1976-79. Hendes far, Arne Jensen var bestyrelsesmedlem 1989-1994 og, havde med loppemarkedet at gøre og var med til at bygge Knuden

¹⁹ Gunhilds mor Gudrun Andreasen, Munkevej 3, var i en periode repræsentant i FPF for Menighedsrådet og kasserer for FPF.

Vagtskifte

Sommerlejren i Sverige er resultatet af et nært venskab mellem FDF- og FPFerne i Tvis og Ansgar Forbundets kreds i Kallhäll, der ligger 25 km nordvest for Stockholm. I 1979 var Tvis-drengene og -pigerne på landslejr i Sverige, og inviterede så deres venner med på Sletten sidste år.

Hartvig og Ellen Westh er enige om, at lejren i Kallhäll på alle måder var en meget stor oplevelse. De svenske ledere havde forberedt besøget meget grundigt og tilrettelagt alt det praktiske, så de jyske gæster kunne koncentrere sig om at suge flest mulige oplevelser til sig. FDF- og FPFerne var indkvarteret i Sct. Lukaskirkens center, og samledes hver aften i kirken, hvor en af de svenske ledere holdt aftenbøn og sang og fortalte om kirken, som er næsten ny.

To gange var Tvis-flokken i Stockholm, hvor der bl. a. var lejlighed til at se vagtskiftet ved kongeslottet, Stockholms berømte skatkammer, prøve tunnelbanen og besøge Wasa-værket med det enorme træskib, der for flere hundrede år siden sank på sin jomfrurejse, men som nu er hævet og stadig er under konservering på Wasa-værket.

En dag bød programmet på Skærgårdstur, og en anden dag blev brugt til afslapning og badning. De 39 jyder blev også inviteret til lunch i et privat hjem, oven i købet i en lejlighed.

- Overalt blev vi mødt med utrolig stor gæstfrihed, og vi har virkelig haft en god tur, siger Ellen Westh.

- git

Den Hartvig, der nævnes i artiklen, er den dengang 14-årige Hartvig Nielsen fra Tvis, der var spastisk lammet. Det forhindrede ham ikke i at tage med hverken på landslejr eller til Sverige.

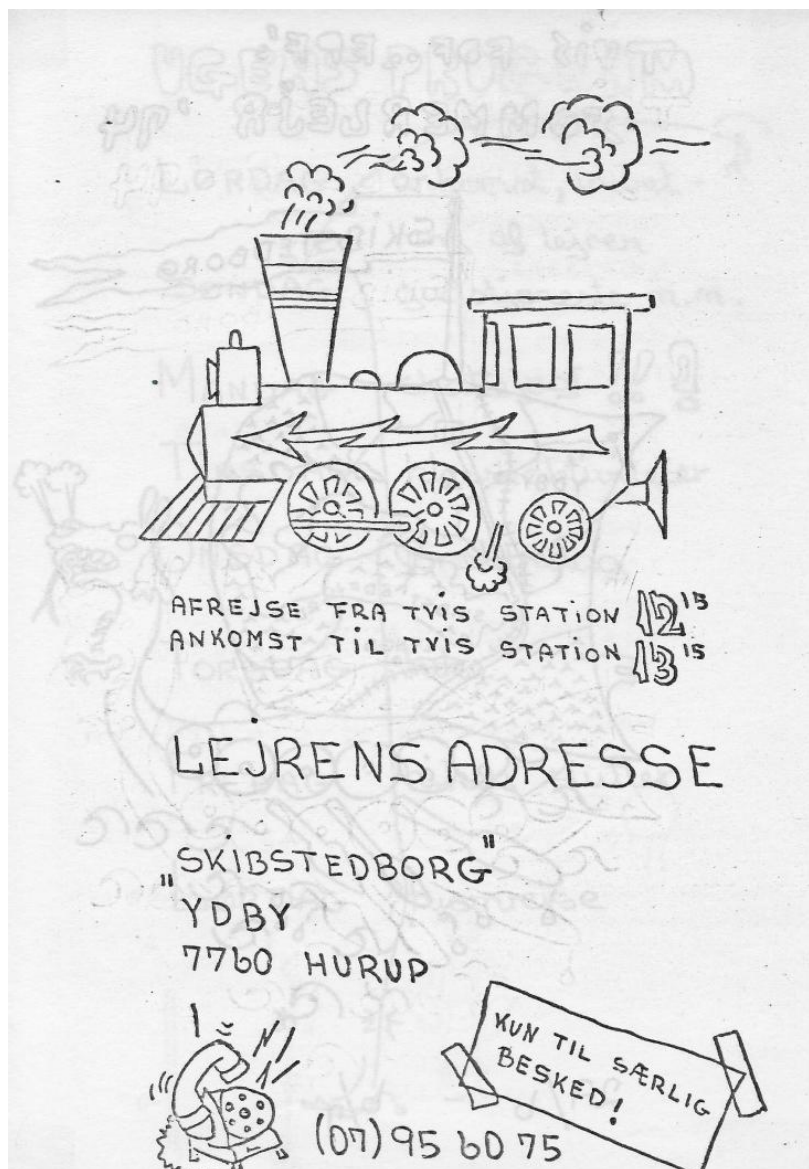
Hartvig blev interviewet til Holstebro Dagblad og siger her, at han havde en tjener på hver finger, for kammeraterne var flinke til at hjælpe. Med cyklen kunne Hartvig forcere brosten, elevatorer til undergrundsbaner, strandsand og meget andet. Hartvig gav ikke sådan op. Hartvig døde allerede i 2009 og ligger begravet på Tvis kirkegård.

Som på alle lejre var der sjov på sovesalen: Ingelise ?, Bente Ålbæk, Bente Uhlund Jensen²⁰ ser til, mens Ninna Jensen og Jytte Svendsen forsøger at få en eller anden hevet ud af soveposen. Trods træthed efter dagens oplevelser tager det tid at falde til ro. Det er stadig en yndet sport at gemme en sovepose eller lave andet sjov.

Vi kan se på madrasserne, at det var før karimaternes tid – de noget hårde liggeunderlag, der også blev brugt i teltene.

²⁰ Bente er datter af Inger og Henning Uhlund Jensen. Henning var fra starten med som leder og var kredsleder 1969-73. Senere blev han formand for bestyrelsen 1975-77 og var også engageret i byggeriet af Knuden.

I 1974 holdt Tvis FDF/FPF fælles sommerlejr på Skibstedborg ved Hurup, hvor FDF også havde været i 60'erne.

Det var dengang, der gik tog fra Tvis station. Stationen var nedlagt i 1970, men der var et trinbræt indtil 1979.

Og det var dengang, der var én telefon på lejren, som kun måtte benyttes af såvel forældre som børn til særlige beskeder.

Lejren, der varede fra 29.juni til 6.juli kostede 100 kr. Der skulle sys mærker på tøjet, og det blev særlig understreget på indbydelsen. Alle, der har været på lejr med børn, kender til, at der på afrejsedagen er meget tøj, håndklæder, toileting, som ingen vil vedkende sig.

På lejren var der gudstjeneste m. m.om søndagen. Der var skattejagt og hike to andre dage, ligesom der midt i ugen var forældredag. Og en masse andre spændende aktiviteter.

I 1976 var der arrangeret fælles lederweekend for at fremme samarbejdet mellem FDF og FPF.

Arne Josefsen, Bodil Kjær, P. K. Poulsen, Christian Bladt Hansen,²¹ Lisbeth Halgård, Anton Poulsen²², Edith Kjær, ?. var på lederweekend 1976 i Cimbrerborg i Ertebølle
(Der var flere med, end der er med på billederne)

P.K.Poulsen var den dynamiske kredsleder for FDF 1973-83. Det var år med fremgang.

1976

»Fri så det mærkes« – første fælles landslejr med 11.000 deltagere. Opdelt i ti »byer« med fantasifuldt indhold og aktiviteter. Lejren var ualmindelig varm og tør.

²¹ Christian er bror til Marianne Refslund, kredsleder 1988-94

²² Anton er søn af Gerda og Vagner Poulsen, Øster Halgaard. Gerda var den første tumlingeleder

Det er efter Bodils eget udsagn for at kunne fotografere dem på den anden side af bordet, at hun holder PK's hoved nede.

I 1970'erne, mens P.K.Poulsen var kredsleder for FDF, havde FDF og FPF deres storhedstid. Omkring 73/74 var der 90 drenge og 63 piger, og det er det største antal, der har været.

Der var god forældreopbakning og en lederstab, der var villige til at gøre en stor indsats – og som billederne ovenover viser - også havde det sjovt. Med de mange ledere og hjælpere var der i 70'erne mulighed for mange aktiviteter udover de ugentlige klassemøder.

Tiderne ændrede sig, der kom mange andre muligheder for fritidsbeskæftigelse, og FDF og FPF var ikke længere så attraktivt, hverken i Tvis eller på landsplan.

I 1988 var antallet af FDF-drenge 26 og FPF-piger lå på 20. Siden er antallet gået noget op og ned. I 2015 er antallet stabilt og opadgående.²³

I 1976 kom der en henvendelse fra Mejdal søndagsskole, om børn fra Mejdal kunne blive FDF/FPF'ere i Tvis, indtil der blev mulighed for at få et lokalt arbejde igang i Mejdal. Fra Mejdals side stillede man ikke blot med børn, men også med ledere, hvilket var et gode. Denne ordning varede ved, indtil Mejdal fik deres eget kredshus og FDF/FPF kreds i 1981.

²³ Se grafen s. 100-101

*Præsteparret Bente og Leif
Pedersen åbnede
konfirmandstuen i Nr.
Felding for et leder -
bestyrelsesarrangement i
1979.
Edith Kjær, Elly Poulsen,
begge Tvis, Tove og Niels Erik
Østergaard fra Mejdal.*

*Gudrun Nørgaard, Tvis, Jens Ole og Magda
Jensen, Mejdal*

*Elsebeth Christensen, P.K.Poulsen, Ilse Poulsen, ?
og Christian Bladt Hansen, alle Tvis*

Henny Kjeldsen, Tvis, Ellen Kruse, Mejdal

En af de aktiviteter, der har holdt ved igennem alle årene og stadig holdes, er fastelavnsfesten. I nogle år blev der holdt fastelavnsweekend, andre tider var der et dagarrangement i Knuden, men der bliver altid begyndt med en gudstjeneste.

I 1975 var det Knuden, der var rammen om tøndeslagning efter gudstjenesten.

FASTELAVN

søndag, d. 9.-2.-1975.

Gudstjeneste i Tvis kirke kl. 10³⁰
Vi mødes 10 min. før uden for kirken.

Frokost. Madpakke spises i „Knuden“.
Der kan købes sodavand el. cola à 1,- kr.

Løb. Til skov og å.

Tøndeslagning.

Traktement.

Andagt.

Vi er færdige kl. ca. 16⁰⁰
i „Knuden“.

Medbring: madpakke,
den grå
og 4,- kr.

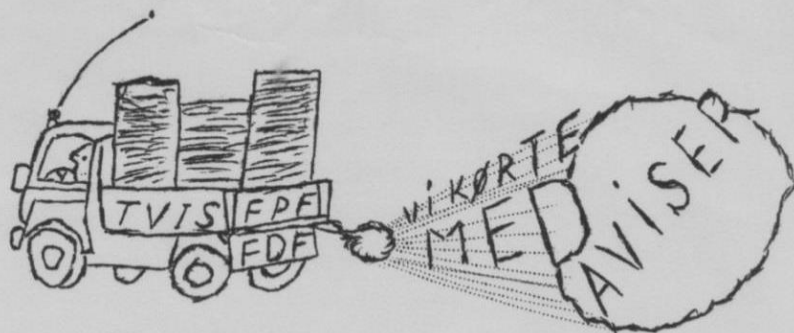
I dag begynder fastelavnsfesten med en familiegudstjeneste i Tvis kirke, og derefter slås der katten af tønden i Kultursalen. Det koster lidt mere end 4 kr., men ikke mere end, at alle kan være med.

Fastelavnsfesten var ikke for at skaffe et overskud. Det var derimod meningen med disse arrangementer:

Tvis FDF - FPF

Energi krise - Avisindsamling

Vi samler aviser i stationsbyen lørdag den 26. jan. mellem kl. 13,00 og 15,00. - Folk uden for byen kan ringe på tlf. 43 52 20 eller 43 53 33 og vi kommer og henter aviserne, eller de kan afleveres ved Hingeberg skole inden lørdag kl. 15,00.
Avisindsamling igen lørdag den 30. marts.

P A P I R I N D S A M L I N G

lørdag den 22. juni 1974 fra kl. 13⁰⁰ til kl. 15⁰⁰.

I Tvis by:

aviser bedes bundtet for sig

ugeblade bedes bundtet for sig

begge dele bedes lagt ud på fortovet.

På landet:

ring på tlf. 43 53 33 og vi afhenter

AVISER

&

UGEBLADER

Tvis FDF-FPF

Aviser og gamle klude indsamles lørdag den 30. marts 1974 fra kl. 13-15.
NB, Afhentning på landet bedes bestilt på tlf. 43 53 33.

Tak for hjælpen

T V I S F D F / F P F

LØPPEMARKED

lørdag den 29. maj ved

KNUDEN

Skautrupvej

Tvis.

Pladsen er åben fra kl. 14 til ca. 21 med:

SKYDETELT - PILEKAST - BOLDKAST
OG MEGET MERE

FURUDEN "LØPPER" kan man købe:

IS - SØDAVAND - CØLA - KAFFE - BRØD -
ÆBLESKIVER

Afslutning og lejrball

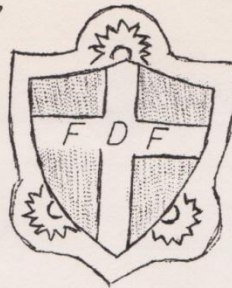
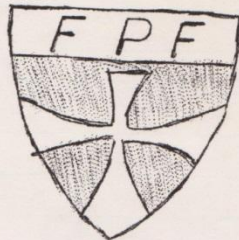
kl. ca

21

MED VENLIG

HILSEN

Tvis

Husk det er på

LØRDAG

FAMILIEORIENTERINGS -
KØRSEL

Familiesammenhold frem-
mer et godt resultat!

Alle FDFere og FPFere indbydes til at medbringe forældre,
søskende og bil til orienteringskørsel

fredag den 7. juni. 1974

Hvert hold består af en familie, stor eller lille.

startgebyr: 5 kr pr. bil

Alle biler starter samtidig fra Knuden kl. 19 præcis.

Efter kørselen, mens vi spændte venter på resultaterne, får
vi en forfriskning. Hertil medbringer hver deltager en kop +
3 kr. pr. voksen og 2 kr. pr. barn.

ca. 25 biler

Tvis FDF & FPF

d. 5/6 - 74

**Tvis FDF og
FPF**

erindrer om familieorien-
teringskørsel fredag den 7.
juni med afgang fra »Knu-
den« kl. 19 præc.
Husk kaffekop.

BANKOSPIL

Onsdag den 12. november 1975 kl. 19,30 afholder
Tvis FDF - FPF BANKOSPIL i Tvis sognegård.
Pris pr. plade 5,00 kr. - 3 stk. 12,00 kr.

Der blev brugt mange kræfter på at skabe gode økonomiske vilkår, men der skulle også penge til for at have gode telte, lejrudstyr og de materialer, der var nødvendige for, at det hele skulle køre, både til de ugentlige klassemøder og de mange aktiviteter. I mange år har FDF tillige fået del i høstofferet fra Tvis kirke.

Både FDF og FPF havde Ydre Mission på programmet til de ugentlige møder, og fik også samlet penge ind til hjælp for andre børn. I 1969 -70 skaffede Tvis FPF 150 kr. ind til børn på spedalskhedskolonien Kidugalo, så de kunne få skabe på deres sovesale. Det var gode penge dengang.

Også på lejrene, i hvert fald de store lejre og landslejrene, er der et Ydre Missions projekt, hvor der gennem oplysning og aktiviteter orienteres om detfor tiden kørende projekt.

Der blev også udgivet bøger til oplæsning i kredsen eller på klassemøderne, der handlede om det internationale hjælpearbejde. Alt sammen for at gøre børnene medansvarlige for verden omkring dem.

I adventstiden blev det en tradition med et besøg på Tvis plejehjem. FDF/FPF- lederne havde været samlet en aften før dette besøg, hvor der blev lavet julepynt til hver beboer, og FDF'erne og FPF'erne havde lavet en juledekoration til beboerne. Ved besøget på plejehjemmet sang puslinge, tumlinge og pilte julesange for beboerne efter kaffen og saftvandet.

Den ældre dame for enden af bordet er Else Sønderby fra Smedegård. Elses barnebarn er Vibeke Westh, der i mange år har været med i FDF.

Ved klaveret Hanne Mortensen, der dengang var sygeplejerske på plejehjemmet, gift med forstanderen Jens Mortensen, Egevænget 16. Senere blev Hanne organist ved Nr. Felding og Tvis kirker.

Fra bagerste række ser vi lederne Anita Hornstrup. Nis Refslund Poulsen, Lisbeth Sidelmann²⁴

Senere blev det tradition, at FPF gik Lucia- optog på plejehjemmet og også var inde på stuerne til de

²⁴ Anita er datter af Kaja og Knud Erik Hornstrup, Engparken 35. Kaja var kredsleder 2001-2011 Knud Erik har været aktiv i mange forskellige sammenhænge, bla. Som juletræssælger ved FDF's julemarked. Nis er søn af Marianne og Jørgen Refslund Poulsen, Gedbovej 24. Marianne var kredsleder 1988-1997.

sengeliggende.

Fra midten af firserne og til plejehjemmet blev nedlagt 2005, var det en tradition, at FDF/FPF, sammen med andre børn, bar blomster ind i kirken til høstgudstjenesten og bagefter delte blomsterne ud til alle beboerne på plejehjemmet.

I 1988 holdt Tumlinge weekend i Knuden med en udflugt til Trans

Jens Christensen var tumlingeleder. Han har fyldt bilen op med tumlinge. Det er nu ikke sikkert, han har kørt med så mange. De skulle til Trans og se på heste

Vel hjemme i Knuden skulle der skrælles kartofler til aftensmaden. Stående: Søren og Michael Hansen, Kristian Halgaard og Søren Jørgensen. Siddende: Mette Vandborg, Margrethe Christensen og Stine Kamuk.

ADVENTSFEEST
ADVENTSFEEST

F R E D A G
7. D E C.
kl. 19³⁰
i sognegården

I 1970' og 80'erne holdt FDF/FPF hvert år adventsfest i sognegården. Nedenstående er indbydelsen til festen 1979, annonceret i *Pulsen*.²⁵ Det var en meget velbesøgt aften af FDF/FPF'ere, deres forældre og søskende, bestyrelse og ledere. Ellen Westh læste op af *Troldepusbøgerne*. Der var mange bøger af Dines Skaftes Jepsen, omkring 25 stk. De handler om troldemor og troldefar og det lille troldepus, som lever i en stor skov og taler alle dyrs sprog lige godt.

--- med julespil, - forskellig optræden af FDF / FPF'ere. KAFFE KAFFE KAFFE
AFSLUTNING : Luciaoptog

for

BØRN

& ALLE

Forældre

²⁵ *Pulsen* blev brugt til annoncering lige fra bladets begyndelse.

Denne adventsfest, som normalt blev afholdt fredag før første søndag i advent, blev efterhånden afløst af Julemarkedet, oprindeligt kaldt Før jul og typisk blev afholdt lørdag ca. 2 uger før jul. Julemarkedet finder i dag altid sted lørdagen før første søndag i advent og er et meget velbesøgt marked, der giver et godt tilskud til økonomien.

Der er mange damer i sving med at lave juledekorationer og adventskranse.

Udenfor sælges der juletræer – det er mest mændenes opgave, bla. Knud Erik Hornstrup og Arne Brogaard

Der drikkes kaffe, gløgg og spises æbleskiver, og der sælges amerikansk lotteri, ligesom der også er tombola.

Indbydelsen blev annonceret i Pulsen 1999:

JULEMESSE I KNUDEN.

LØRDAG DEN 27 NOV. 10.00 - 16.00

Traditionen tro byder Tvis FDF velkomme til julemesse i Knuden. Her har du mulighed for at købe juletræer, adventskranse, pyntegrønt eller juledekorationer.

Besøg nisserne på loftet, og lav dit eget julepynt. Prøv tombolaen med mange gevinster, eller deltag i det amerikanske lotteri

Kom og nyd den hyggelige julestemning.

Køkenet leverer
riskbrygget kaffe
og æbleskiver

Julegaver kan
bestilles hos
Hjalmar

Luciaoptog kl. 13.30

Fang fisk i
fiskedammen

Mange flotte
gevinster
i tombolaen

ADVENTSKRANSE KAN BESTILLES HOS

Nina Nørby Tlf 97435470

I nogle år i 80'erne solgte FDF og FPF påskeliljer i Brugsen til fordel for Folkekirkens nødhjælp.

Kredsweekend

Vi tager alle på weekend i Tutti Valis, d. 21.-22., sammen med Holstebro Vest.

Stedmorblomstersalg lørdag den 4. april

Igen i år sælger FDF Tvis stedmorblomster. Vi vil komme rundt i Tvis by mellem kl. 10 og 15.

Der vil også være mulighed for at komme ned til "Knuden", Skautrupvej 13, for at købe blomster.

Vi er nemmest at træffe mellem kl. 10⁰⁰ - 10³⁰ og 12³⁰ - 13⁰⁰

I midten af 90'erne begyndte FDF at sælge stedmoderblomster. Overskuddet gik til at reducere prisen for deltagelsen for de ældste FDF'ere på de store lejre, såsom landslejr, landsdelslejr, udlandsture.

Da der i løbet af 00'erne kun er få væbnere/seniorvæbnere/seniorer i Tvis FDF kommer overskuddet til at gå ind i kredskassen. Pengene gives som tilskud til weekendture og lejre.

FDF har i mere end 20 år haft en aftale med gartner Gert Eriksen, Herningvej, om at han leverer flotte stedmoderblomster til en favorabel pris, som har kunnet indbringe et overskud på under 3.000 kr. i starten til over 4.000 kr. i dag til FDF. Der sælges ca 3500 blomster.

Tvis FDF fra 1990

Allerede tilbage i 1972 drøftedes ved bestyrelsesmødet i FPF muligheden for en evt. sammenslutning med FDF. Der var det år kommet et oplæg fra FPF's landsforbund. Landsforbundet ønskede en drøftelse i kredsene om, hvordan holdningen til en fælles kreds var. Resultatet af kredsenes holdning skulle drøftes på landsmødet i november. Der står i referatet intet om, hvordan stemningen i FPF var for en sammenslutning, kun at visse arrangementer i Tvis som hidtil skulle holdes fælles, f. eks. sommerlejre, fastelavnsfester osv. Klassemøderne skulle stadig holdes hver for sig.

Det fremgår ikke af protokollen for FDF's bestyrelse, at forslaget har været drøftet. Derimod havde man i FDF's bestyrelse drøftet muligheden for at have fælles administration. Det umiddelbare indtryk var, at FPF ikke var interesseret i det. Derimod var de to kredse enige om, at hver andet bestyrelsesmøde var fælles.

Kredsene fortsatte altså hver for sig, men samarbejdet kredsene imellem blev stadig stærkere, og i 1989 blev det besluttet, at slå FDF og FPF i Tvis sammen i én kreds. Siden starten af sæsonen 1986/87 havde alle klasser kørt fælles. I sæsonen 1985/86 kørte tumlingene, som de sidste med en dreng og en pige klasse. Så sammenlægningen var en tilpasning til de faktiske forhold.

I FDF's bestyrelsesprotokol for mødet 9. oktober 1989 står der ;

"Eneste punkt på dagsordenen var fælles FDF/FPF kreds og det blev vedtaget enstemmigt".

Underskriverne er Arne Jensen, Verner Aalbæk, Gudmund Jørgensen, Inga Frandsen, Bodil Christensen og Marianne Refslund.

I bestyrelsesprotokollen for FPF står der om samme punkt, at Gudmund Jørgensen redegjorde for fordelene ved en sammenlægning:

Èt regnskab – èn kasserer,

Færre bestyrelsesmedlemmer,

Besparelse ved dobbelt forsendelser til landsforbundet.

Efter sammenlægningen blev der derfor èn bestyrelse, der bestod af 6 forældrevalgte bestyrelsesmedlemmer, 1 menighedsrådsvalgt, 1 kredsleder, 1 leder.

Kredsleder for det samlede FDF blev Marianne Refslund, som havde overtaget hvervet som kredsleder for FPF i 1988 efter Ellen Westh, der efter 12 dynamiske år ønskede at holde, og samme år blev Ebbe Fibiger kredsleder ,efter at FDF ikke havde haft en kredsleder siden Søren Frøjk stoppede i 1985.

I forhold til andre kredse var det sent, at Tvis FDF/FPF blev slået sammen – men som Poul Hansen sagde om opstarten, så tager ting tid i Tvis.

19.januar 1990 blev der holdt "bryllupsfest" i Nr. Felding præstegård, hvor der udover god mad og drikke blev sunget følgende "bryllupssang" forfattet af Ebbe Fibiger:

Mel.: Livstræet.

1. Vi er her for at feste
holde dejlig bryllupsdag.
Dagen her er klart den bedste
til at gøre fælles sag

FDF/FPF

refr.: Lad os feste i venskab og gammen
piger - drenge i ægteskabs bånd
I Tvis sogn der står de nu sammen,
min ven, her har du min hånd

2. Før da gik man egne veje
nogle gik til FDF,
de ku' bare ikke greje,
nogle gad vær' FPF.

Lad os feste...

De gode resultater opnås
ved
Samarbejde

3. Man sagde kun for drenge,
livet her er ikke blødt,
drenge lege de er strenge,
og slet ikke pige-sødt,

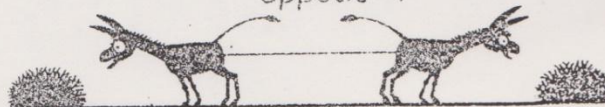
Lad os feste...

appetit

4. Man sagde: kun for piger
hygge-nygge, ha det rart,
pige pige aldrig sviger,
de' da ganske soleklart.

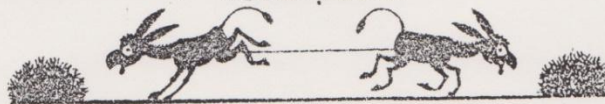
Lad os feste...

ubetænksomt

5. Men nu har vi klart forstået,
piger klæder drenge fint,
sammen har vi længe gået,
sammen har vi længe grint.

Lad os feste...

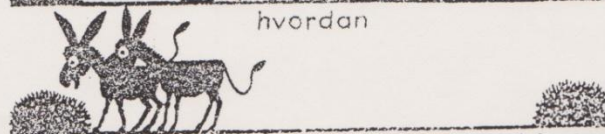
umuligt

6. Nu da dagen så er nået
forvort bryllup her i dag,
vil vi råbe hurra på'et,
lad os gøre fælles sag!

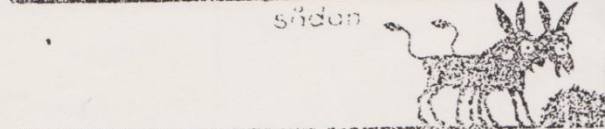
Lad os feste i
også...

hvordan

sådan

ved samarbejde

Kirsten Dixen og Karin Christensen var brudeparret. Som ved ethvert bryllup måtte "faderen", i skikkelse af Carsten Uhlund holde tale. Derudover ses Marianne Refslund, og ved siden af "gommen" sidder Holger Westh²⁶.

Sammenslutningen var en gevinst på mange måder og fungerer godt, både i Tvis og som kredsforbund. Navnet blev som bekendt FDF og efter en overgangsordning, hvor begges skjolde var på blusen, er det i dag FDF's skold, der markerer tilhørsforholdet. Målsætningen er den samme som altid, blot i en mere tidssvarende form.

Et FDF arbejde kan ikke lade sig gøre uden nogle engagerede og dynamiske ledere. Det gælder lige fra den unge hjælpeleder til kredslederen. Og sådanne ledere har der været mange af i Tvis. Nogle få skal nævnes her.

²⁶ Kirsten er datter af Karen og Kaj Dixen, som har boet på Lille Soels, Soelsvej. Karin er datter af Bodil og Jens Christensen, Vester Skautrup, som begge har været leder af tumlingene i hhv FDF og FPF. Carsten er søn af Anna Margrethe og Arne Jensen., Vestager Herringvej 93. Anna Margrethe var kasserer for FPF i en årrække, Arne var med til at bygge Knuden og var aktiv på andre fronter.

Holger er søn af Ellen og Pauli Westh, hhv. kredsleder 1976-88 og kasserer, samt mange andre arbejdsopgaver, for FDF.

Søren Frøjk er den leder, der har været med i Tvis FDF i længst tid. Sammenlagt bliver det ca. 40 år. Som søn af Eskild Frøjk, der var med til at starte FDF, kom Søren med nærmest fra begyndelsen som pilt. Sidenhen blev han leder og kredsleder i flere omgange, og kredsleder er Søren nu igen. Det er Søren i uniformen.

Tommy Jørgensen, der er i gang med madlavningen på billedet, er søn af Gudmund Jørgensen, den første kredsleder. Tommy har været med i FDF, fra han som 7-årig - og lidt for tidligt -, kom med på sommerlejr. Da han på grund af arbejde måtte flytte til Haderslev, meldte han sig hurtigt under fanerne der, for så igen at vende tilbage til Tvis FDF. Han har både været leder og kredsleder.

Det kan gerne være, Poul Hansen har ret, når han ved FDF's 20 års jubilæum sagde, at Ellen Westh ikke synes, der var grund til at have FPF'ere. Men da kredsen startede, blev hun leder af en af klasserne, og som kredsleder 1976-88 var hun den særdeles dynamiske leder, der fik sat gang i mange ting. God til selv at gå i gang med hvad som helst – og god til at sætte andre i gang.

Ellen Westh med den hvide hue, som blev syet til landslejren i 1986, på sommerlejr i Nyvang, Bækmarksbro 1987. Karen og Allan Hansen, Tvis er på besøg. Ved siden af Ellen sidder Tommy Jørgensen, næst efter Mads Søvnald, Birgitte og Mette Neesgaard og Conny Madsen. Der er aftensang omkring bålet.

Ellen var ikke bange for at lege med, selv om der også skulle være disciplin og orden.

Thomas Bundgaard ser til, mens Nicolai Vandborg, Jens Refslund og Charlotte Pedersen vasker hår på Ellen.

Ellen er i FDF/FPF sammenhæng lidt af en legende, og hun gik 100 % ind i arbejdet – næsten mere end det. FPF var lig med Ellen, syntes vi.

Ellens gode humør og høje aktivitetsniveau smittede af på andre på godt og ondt – der var ikke grund til at lave så meget, når Ellen nu næsten var færdigt med arbejdet, førend de lidt mere dovne fik rejst sig op.

Det var i Ellens tid, at FDF/FPF anskaffede et gammeldags komfur, så man ikke behøvede at lave al maden over bål. Det var også hende, der på hver lejr medbragte en blå kasse, der rummede mange gode praktiske ting: forbindingsstoffer, medicin, reb og hvad der ellers kunne blive brug for på en teltlejr.

Og på det årlige landsmøde medbragte Ellen altid en kagedåse med slik, som hun gavnligt delte ud af. Til landsmøderne 1992 og 1994, hvor Ellen var gået af som kredsleder, blev dåsen med indhold hentet hos hende.

Ellen døde efter svær sygdom 1996.

Efter Ellen død har Tommy sørget for at fortsætte traditionen med en kassen med slik med til landsmødet.

Hvad foretager man sig så på de ugentlige klassemøder?

Puslingene var begyndt i 1997 med Inge Christiansen og Camilla Larsen som ledere, men der var fælles møder med tumlingene. Her er programmet fra 2002:

**Kære
Puslinge og Tumlinge**
Børnehaveklasse, 1., 2. og 3. klasse

**Der vil være møde for jer i Knuden
tirsdag fra kl. 16³⁰ til kl. 18⁰⁰**

August

13 Sæsonstart. Vi byder velkommen til de nye puslinge.
19 Bålmærke.
26 Bålmærke.

September

2 Løb ved Knuden.
9 Bygning af hule og overnatning.
16 Stifinde.
23 Sporleg.
30 Forberede hyttetur.

Oktober

4-5 Weekend.

Husk altid varmt tøj der må blive beskidt, når du skal til FDF.

FDF søger en lejeonkel til Puslinge og Tumlinge. Ring og hør nærmere.

Har I børn, der skal afhentes i Lærkereden, så kontakt Christine.

Leder:
Christine Bruun 96 13 50 88
Kaja Hornstrup 97 43 54 25

Det er da også den klasse, der går Lucia til det traditionelle julemarked i Knuden.

Her forbereder de sig og øver med Jytte Thomsen fra Mejdal. Puslinge/Tumlingeleder Kaja Hornstrup forklarer, hvad de skal synge. Kaja blev årets Tvisborger 2012 for sit store arbejde med FDF. Kaja døde 2015.

Luciaoptog 2008 ved julemessen i Knuden. Det er normalt kun piger, der går Lucia, men drenge er ingen hindring. Jytte og Niels Jacob Thomsen bruger lystigt violinerne til sangen. Der er gjort klar til salg af adventskranse og juledekorationer og andet godt..

Her er det tumlingene, der i Knuden er i gang med at lave musikinstrumenter. Året er 2001, og lederne er Holger Westh, Søren Jørgensen og Torben Lauridsen.

Børnene er: Hanna eller Elisabeth Gedbo Nielsen, Willem Visser, Glenn Eriksen, Christian Westh

Børnene er forrest: Mette Marie Milde?, Amalie Yding, ???, Christian Bertelsen, Tobias Jensen, Martin Sidelmann. Bagest: Mathias Jensen ?, David Grønbæk, Hanna eller Elisabeth Gedbo Nielsen, Karen Grønbæk

Selv om man ikke er så stor, kan man vel nok klare en cykeltur fra Tvis til Bækmarksbro. Året er 1987.

Kaja Hornstrup var en af lederne på turen. Den anden var Knud Erik Hornstrup. Ved siden af Kaja står deres søn Allan, der sidenhen blev leder i FDF og stadig er aktiv. Pigen med briller er Nana Fredsgaard.

Præsten Ebbe Fibiger deltog også på lejren, ligesom Arne Vandborg var med som leder.

Flaget rejses hver morgen, mens FDF'erne synger flagsangen. Sådan foregår det på alle lejre.

Hver formiddag på lejren er der forkyndelse. Sommetider med præsten, sommetider med en leder. Det hænder også, at der bliver holdt søndagsgudstjeneste på lejren, sådan som der blev på lejren i Bækmarksbro.

Præsten i Tvis Lise Brandt Fibiger har taget kirken med. Børnene har lavet altertavle og kors. Salmerne er sikkert børnevenlige og ikke alle fra salmebogen eller FDF's sangbog, siden børnene sidder med et kopiark.

Tumlinge og pilte holdt fælles sommerkejr i Dalhytten i Bjerringbro 23-29. juni 1990. Det var det år, hvor ældre fra Tvis by og Tvis plejehjem kom på besøg

Stine Kamuk og Torkild Sørensen konkurrerer om hvem der hurtigst kan barbere en ballon. Hans Larsen, Johanne Mortensen, Anna Høgild, Karen Dixen og Petra Lauridsen ser på.

Hvad mon Gitte Damgaard Madsen har gang i? Af gæster ser vi fra venstre Torkild Sørensen (med hatten), Karen Dixen (medhjælper på Plejehjemmet), vi kan lige skimte Marie Sørensen, derefter Kristen Lauritsen.

Foran Torkild aner vi Anna Høgild.

Derudover kan vi se Heidi Birkkjær, Nis Refslund Poulsen, hans mor Marianne, der på det tidspunkt både var kredsleder og pilteleder, den rødhårede dreng er Claus Madsen

Gæsterne slapper af. Fra venstre Kresten Lauridsen, Karen Dixen, Niels Høgild, Anna Høgild, Agnete Jakobsen, der var tante, Petra Lauritsen, Ida Baltersen

(sygeplejerske på plejehjemmet), Dane Josefsen, Marie og Torkild Sørensen.

Anna Østergaard og Sigrid Larsen var åbenbart optaget af noget andet.

Hans Larsen og Eskild Frøjk var optaget at lære Claus Madsen og René Jeppesen at lave reb

To kredsledere, Ebbe Fibiger for FDF og Marianne Refslund for FPF morer sig med Stine Kamuk.

Det kan knibe at få ledere nok til at tage på sommerlejr. Der skal jo bruges en ferieuge. Derfor holdes der undertiden sommerlejr i Kristi Himmelfartsferien, sådan som man gjorde det år 2008. Kredsen samledes i Skovbyhytten ved Videbæk, og herfra tog man på tur med dræsinen fra Herborg mod Skjern

Søren Frøjk er ved at pakke dræsinen med frokosten, som er taget med fra lejren. Ida Bak ser på.

Pigerne er Nathasja Lind og Camilla Johansen

Det er Nikoline Sønderby ved rattet, derefter Ida Bak, Jakob Borg, ???,???, Camilla Johansen danner bagtrop.

Et pilteprogram kunne godt skrives med fin skrift og i 1991 så det sådan ud:

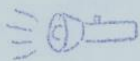
SØREN

PILTEPROGRAM

JANUAR

den 8.-1 : Bål med snobrød !!

Alle møder i varmt og regntæt tøj!

Amita
Susanne
Niels Henrik
Marlin } medbringer en lommelygte

Claus
Nis
Søren
Simon } medbringer lommelygte + dolk

Heidi
Henrik } medbringer et forklæde

den 15.-1 :

den 22.-1 :

den 29.-1 :

} tema : "Palle alene i verden"
- vi arbejder med bla lysbilleder

FEBRUAR

den 5.-2 :

den 19.-2 :

lør/søn. d. 23-24 : forsinket fastelavsweekend i
Nørrelytten (prog. følger)

MARTS → med spændende skattejagt i skoven !!!

den 5.-3 : Start ved knuden

den 12.-3 : Start ifølge skattekortet fra d. 5-3. Skatte

den 19.-3 : Møde med en spændende "skovmand".
fjndes?

Alm. mødelid : kl 18⁰⁰ - 19³⁰ hver torsdag i knuden

En stor FPF/FDF-hilsen fra
Marianne 97-435564
Tommy
Kinten

Uha, bål med snobrød i januar måned! Er man pilt, klarer man også det.

På klassemøderne bliver årets lejr planlagt og forberedt. Det gjaldt for piltene forud for det første store piltestævne, der fandt sted i 1988 på Sletten. Det var en stor succes, som desværre kun blev gentaget en gang mere.

Der skulle sættes telte op og bygges borde og bænke af rafter. Mon ikke der har været en forlejr med seniorvæbnere, der har udført det meste af det arbejde?

*Tvis og Mejdal FDF boede sammen.
Til venstre kan vi se Tommy Jørgensen og til højre Kaj Lisbjerg fra Mejdal.
Skorstenen hører til det medbragte komfur, så røgen kunne slippe væk.*

Piltiaden 1988

Thomas Bundgård og ?? støber lys sammen med Tommy Jørgensen.

Det foregår ikke over bål, men over det gammeldags komfur, der blev godt brugt på denne som på andre lejre.

På piltiaden var der naturligvis forkyndelse. Dette år var det en samtale mellem Persille, der ikke vidste så meget om ham Jesus ,og så disciplen og fiskeren Peter. Ebbe Fibiger var Peter, der som fisker naturligvis måtte have sydvesten på. Dukken Persille blev spillet af Lise Brandt Fibiger,og det var Ellen Westh, der havde lavet dukken.

Kanute – lejrens troldemaskot.

I 1992 blev væbnerprogrammet lavet på en kopimaskine, som tilhørte kommunen. Det var endnu ikke almindeligt, at kredsen havde sin egen.

FDF/FPF

VÆBNERPROGRAM

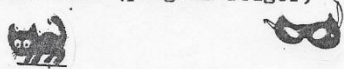

Mødetid: Tirsdag kl. 19.00 - 20.30

Januar

12/1 Journalistmærket: Vi laver en avis
 16-17/1 Weekend for pilte og væbnere
 19/1 Journalistmærket: Vi laver avisen færdig
 26/1 Journalistmærket: Vi laver en radioavis

Februar

2/2 Gøglermærket: Akrobatik og jonglering
 9/2 Gøglermærket og maling af fastelavnstønde
 (HUSK gammelt tøj)
 16/2 Fri (vinterferie)
 20-21/2 Fastelavnsweekend (program følger)
 23/2 Fri

Marts

2/3 Kommunikationsmærket: Usynligskrift og andre koder
 9/3 Kommunikationsmærket: Morse på mange måder
 16/3 Smuglerløb
 23/3 Vi laver bål
 30/3 Vi maler æg og bager

April

6/4 Fri (påskeferie)
 13/4 Cykelmærket
 20/4 Cykelmærket: Vedligeholdelse af cyklen
 27/4 Cykelmærket: Cykelolympiade og -forhindringsløb

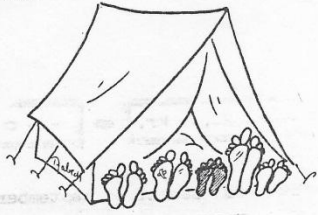
Maj

4/5 Cykelmærket: Cykelorienteringsløb
 (Forlænget mødetid fra 19.00 - 21.00)
 7-8/5 Weekend (program følger)
 11/5 Fri
 18/5 Hyggeaften med bål
 25/5 Klassemøde

Juni

1/6 Fri (pga. 6. klassernes tur til Bornholm)
 Uge 23 Sæsonafslutning

Velmødt lederne:
 Marianne : 97435564
 Tommy : 97435248

Der var mange forskellige mærker, der skulle tages, og som kunne sys på uniformen. Cykelmærket er vigtigt for at kunne begå sig i trafikken, ikke mindst når der cykles i samlet flok til en weekend eller en lejr.

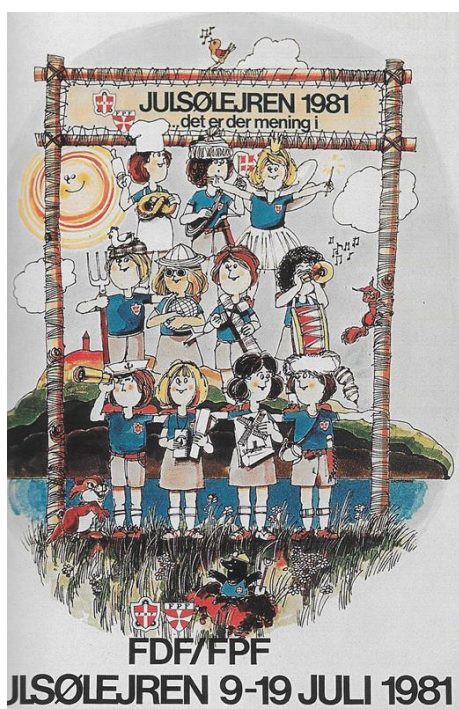
I 1994 var hele kredsen på kredssommerlejr i E' Arnstej i Gråsten. Midt i ugen var væbnere og seniorvæbnere afsted på hver deres 2 dags hike.

De skulle gå ca. 25 km fra Gråsten over Blans til Dybbøl Banke med en overnatning undervejs.

På billedet er det væbnerne, der holder pause i vejsiden. Pia Dinesen, Kamilla Larsen, Kirsten Nørby, Kirstine Bak, Rasmus Skytte, næsten skjult bag ham René Jeppesen og Morten Sørensen og bagved dem Henrik Graakjær.

I forgrunden Lone Kragelund og Mia Vendelbjerg. Pigerne har fundet March og Lejr frem.

Sommerlejrene har altid været årets højdepunkt, det uanset, om det er de mindre lejre for tumlinge, pilte og væbnere, eller alle er sammen på kredislejr, men landslejren på Sletten hvert 5.år er det ultimative højdepunkt for enhver FDF'er. Som Poul Erik Christensen siger det: "Landslejren husker jeg som noget af det største sammen med over 13.000 andre at råbe: "Hvad er vi? Vi er på lejr! Hvilken lejr? Julsølejr! Det er det, der er mening i!" " Landslejren var indtil 2001 kun for væbnere, seniorervæbnere og seniorer, fra 2006 har pilte også fået mulighed for at deltage.

Landslejren 1981 var bygget op over 11 lejrbyer med hver deres tema. Deres særpræg fremgår af plakaten, hvor 11 FDF'ere er stillet op, fremvisende hver sit symbol.

Nedenunder er muldvarpen, der blev lejrens maskot.

Den første landslejr, Tvis FDF kunne deltage i, var i 1962. Da var det ikke på Sletten, men i Hørhaven ved Aarhus, kaldet Marselisborglejren. De følgende billeder er fra landslejren 1996.

Det var ikke det mest delikate job at tømme toiletspande, men det skulle jo gøres.

Så var det noget sjovere at vaske op. Det syntes Kirsten Nørby, Bo Kamuk, Kristian Halgaard, Nis Refslund Poulsen. I baggrunden René Hauge.

Hygge i teltet skaul eder også være tid til, mente Kirsten Nørby, Kamilla Larsen og Pia Dinesen

Der skulle laves en fin indgangsportal, så gæster og andre kredse kunne finde til Tvis på den store lejrplads. Her i 1996 er den udformet som et vikingskib. Øverst står Kristian Halgaard.

Carsten Urlund Jensen Knud Brunebjerg, Bo Kamuk, Kirstine Bak, Nicolai Vandborg²⁷ hygger sig.

Knud Brunebjerg og Brian Hansen tager sig et hvil. Kærren er hjemmelavet og medbragt fra Tvis med forskelligt grej i.

²⁷ Carsten er søn af Ellen Margrete og Arne Jensen.

Knuds far, Egon Brunebjerg, var formand for FDF 1977-80. Bos far Carsten Kamuk var med til at bygge Knuden, Nicolais forældre, Bente og Arne Vandborg har været tante og medleder på lejre. Kirstine er datter af Mette og Jens Peter Bak, Ny Spangsmose. Også Mette har været aktiv.

Der er udover landslejrene mange andre gode oplevelser som FDF'er. Seniorvæbnerne, seniorer og deres ledere fik i 1998 en tur med træskibet Jens Krogh sammen med FDF'ere fra andre kredse.

Der er 3 FDF-søkkredse i Danmark. Den ene er Aalborg søkkreds, som har det over 100 år gamle træskib Jens Krogh. Skibet var oprindeligt en snurrevodskutter. I dag er den ombygget med 19 køjeplader. Det er en gaffelrigget ketch, som også har deltaget i internationale kapsejladser.

Det ser farligt ud!

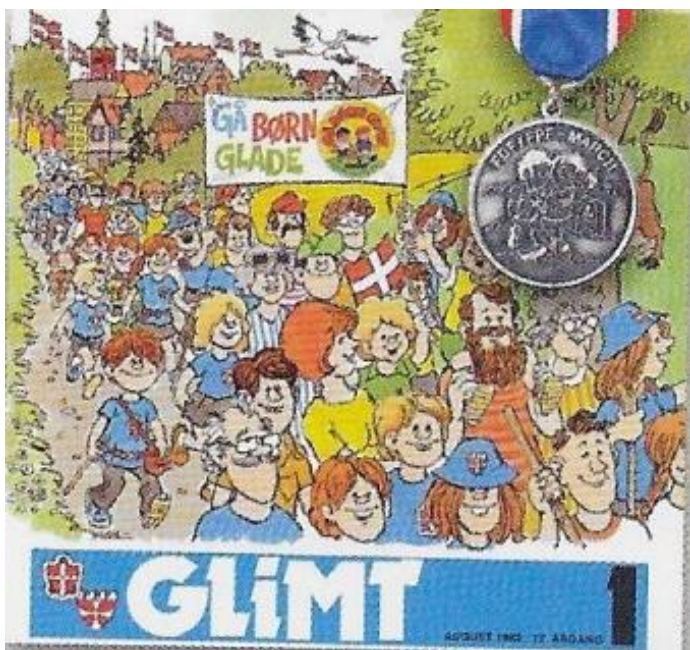
Kenneth Nielsen, FDF Aalborg Søkkreds, hænger i masten.

Der har været tradition for, at de ældste FDF'ere i Tvis med nogle års mellemrum har været på togt med Jens Krogh en uge i sommerferien. Første gang i midten af 70'erne, 1985, 1994 og 1998.

To gange, 1997 og 2004, drog seniorvæbnerne, seniorer og ledere til fjelds i Norge. Det kræver noget af deltagerne, ikke mindst af det ansvar, lederne har. Tommy Jørgensen tog derfor et fjeldlederkursus i Norge i 2002.

Det er Tommy i den blå regnjakke. Han er i færd med at få vandrestøvlen på igen efter at have passeret en elv, som blev vurderet at være så dyb, at der var risiko for at få vand ned i støvlerne. Så på med sandaler i stedet for og støvlerne i hånden. Måske har han vabler, ligesom den unge mand fra Vejle, der undersøger sin fod.

Bladet "Danske Dreng" var udkommet siden 1907 og var Danmarks ældste børneblad. I 1973 blev det afløst af et fælles blad med navnet Glimt.²⁸

²⁸ FRI-så det mærkes s.230-31

FDF

SENIORVÆBNERPROGRAM

Mødetid: Tirsdag kl. 19.00 - 21.00

November

- Tirs. 14/11 Planlægning af weekend
- Tirs. 21/11 Forberedelse af julemesse, Fremstilling af gevinster
- Tirs. 28/11 Forberedelse af julemesse, Fremstilling af gevinster

December

- Tirs. 2/12 Julemesse i Knuden fra kl. 10 - 16
- Tirs. 5/12 Fri
- Tirs. 12/12 Forberedelse af juleafslutning
- Tirs. 19/12 Juleafslutning kl. 18-21

Januar

- Lør.-Søn. 6-7/1 Weekend
- Tirs. 16/1 Vi ser landslejrfilm, evt. sneboldekamp
- Tirs. 23/1 Rebslagning
- Tirs. 30/1 Rebslagning

WEEK-END

Februar

- Tirs. 6/2 Fremstilling af lygter
- Tirs. 13/2 Fri (Vinterferie)
- Tirs. Forberedelse af fastelavnsweekend
- Lør.-Søn. 24.-25. Fastelavnsweekend

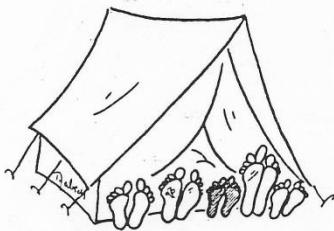

Fastelavn

HUSK altid at tage tøj på efter vejret

Velmødt lederne:

- Bo Kamuk : 97435529
- Nicolai Vandborg : 97435361
- Tommy Jørgensen : 97424604

Seniorvæbnerens program for 95-96. Ledernes telefonnumre røber, at det er før mobiltelefonens tid.

Tommy Jørgensen fortæller: ”Med års mellemrum er seniorvæbnere og seniorerne blevet udfordret med lange vandreture. Et par gange i 70’erne tog nogle af de ældste FDF/FPF’ere henholdsvis 100 km og 50 km mærket ved at vandre hjem fra sommerlejren, henholdsvis fra et på Thy og et fra Skive-egnen. Midt i 80’erne og i begyndelsen af 90’erne var det 100 km mærket, der blev gået, begge gange med start i Vesthimmerland og mål lidt vest for Karup. I 1998 var der igen et hold afsted på 100 km vandretur. Denne gang i pinseferien sådan, at der var en dag til at komme sig, inden skole og arbejde igen skulle passes. Turen gik fra Fiskbæk syd for Videbæk vest på over Sdr. Nisum om lørdagen og videre om søndagen med mål i Tvis. I 2013 havde vi igen et hold store FDF’ere, der var klar til en vandredfordring. Seniorvæbnerne og nogle seniorer tog af sted fra Tvis med mål på Himmelbjerget. En tur på godt 75 km, og denne gang bar alle en rygsæk med en del af deres bagage på ryggen.”

*Fra pinseturen
1998:*

*Bagerst
Kenneth
Jacobsen,
Rasmus Skytte,
Morten Jakobsen,
Allan
Hornstrup
Forest:
Søren Jørgensen,
Nicolai
Vandborg, Louise
Jakobsen, Jonas
Hornstrup.*

Cykeltur Tvis-Tommerup år 2000 med seniorerne: Søren Jørgensen, Anita Jensen, Knud Brunebjerg, Kirstine Bak, Rasmus Skytte, Louise Opprud Jakobsen, Morten Opprud Jakobsen. Foto: Tommy Jørgensen, som også var med på turen.

I 1999 var der kredslejr for hele Tvis FDF i Hanstholm.
Kamilla Larsen var populær i Tutten

En stor dejlig flok FDF'ere:

*Forreste række: Søren Frøjk, David Grønbæk, Nikolaj Høj, Mikkel Jensen, Anne Høj,
Anden række: Joyce Laugesen, Lise Philip, Hans Jacob Philip, Maria Sevelsted, Niels Jørgen Jacobsen, Iben Sidelmann, Kristian Madsen?, Knud Brunebjerg, Jonas Hornstrup, Tommy Jørgensen.
Tredje række: Birthe Bak, Ida Bak, Stine Westh, Jannie Pedersen, Kira Laugesen, Willem Visser, Anne Katrine Høj?, Karen Grønbæk?, Christian Westh, Lisbeth Sidelmann.
Bagerste række: Nicolai Vandborg, Rasmus Skytte, Kirstine Bak, Søren Jørgensen, Kamilla Larsen, Louise Jakobsen, Kenneth Jacobsen, Jakob Appel, Mette Bak, Birgit Jensen (tante)
Holger Westh og Susanne Dinesen mangler.
Det er vist Susanne, der tog billedet.*

Knuden.

Der opstod tidligt et behov for, at FDF kunne have sit eget sted med lokaler til klassemøderne, men også med udendørs faciliteter til fysiske udfoldelser. Bestyrelsen for Tvis FDF søgte derfor efter et egnet sted. I referatet for bestyrelsesmødet i FDF 29.august 1967 står: ” *Man besluttede også at undersøge mulighederne for at skaffe et jordområde til øvelse for drengene.* ” På det tidspunkt bestod bestyrelsen af Egon Brunebjerg, Eskild Frøjk, Helge Jensen, Hans Larsen, Pauli Westh, Sigfred Dalgaard og kredsfører Jens Lysgaard.

Da Tvis centralskole stod færdig i 1965, fik skolen behov for tidssvarende udendørsarealer til brug for idræt, og som også kunne bruges af idrætsforeningerne. Derfor blev der nord for skolen anlagt et stadion. Derved blev den gamle sportsplads på Skautrupvej ledig, og FDF lagde billet ind på den.

Hans Larsen gik til sognerådet med sagen, og rådet stillede sig velvilligt til at stille denne grund til rådighed for FDF.

For en sum af 6.000 kr. købte FDF og FPF, der i mellemtiden var blevet oprettet, grunden af kommunen, som gav et tilskud på samme beløb. I realiteten forærede kommunen altså grunden til FDF/FPF.

Bestyrelsesformand for FDF Eskild Frøjk og kredsfører Henning Jensen, der havde afløst Jens Lysgaard, blev udpeget til i 1969 sammen med formanden for FPF pastor Andersen og kredsfører Margit Kjær ”*til på kredsens vegne at underskrive skøde vedrørende køb af ejendommen matr.nr. 1 dg, Lauralyst, Tvis sogn...*”

E N D E L I G T S K E D E

Undertegnede Tvis kommune, Tvis pr. Holstebro, sælger, skæder og endeligt overdrager herved til medundertegnede

Frivilligt Drengesforbund, Tvis og

Frivilligt Pigeforbund, saast.

til lige sameje,

den kommunen tilhørende ~~-----~~ parcel,

matr. nr. 1 dg Lauralyt Hovedgård, Tvis, af hartk. 1 fdk. 1 1/2 alb., med den på det solgte værende bygning, hegn og plantninger, saast ejendommens øvrige rette tilliggende og tilhørende i enhver henseende, alt som det er og forefindes, idet køberne er gjort bekendt med bygningens tilstand.

På det solgte er ikke tinglyst servitutter, og det attesteres på tro og love, at der på det solgte ikke findes skov og ej hæfter fredskovspligt, saast at værdien af det solgte ikke er over købesummen.

Overtagelsen sker dags dato, der tillige er skæringsdag.

Skedecostningerne er fælles.

Og da købesummen, der er aftalt til 6.000 kr. - er berigtiget ved kontant betaling, derved, at sælgeren yder køberne et tilskud af samme størrelse, er skedet endeligt.

Køberne er gjort bekendt med, at der skal bidrages til udvidelse af kloakanlæg og udførelse af rensningsanlæg med det beløb, der fastsættes af en i sagens anledning nedsat landvæsenskommission.

Undertegnede sognerådsformand, Hans Larsen, Tvis, attesterer, at nærværende skede er underskrevet af samtlige medlemmer af Tvis sogneråd.

Tvis, den

1969

9. maj 1969 ansøger FDF og FPF om tilladelse til at bygge et hus på grunden.

Tilladelsen gives. Der nedsættes et byggeudvalg bestående af ”*Guðrun Sidelmann, frk. Kjær, Pauli Westh og Egon Brunbjerg.*”

Der samledes ind blandt borgerne i Tvis. Kassereren Pauli Westh kan fortælle, at der i 1968-69 blev indsamlet 8.215,46 kr. Kreditforeningen og Sparekassen giver tilsagn om lån, og tømrermester Poul Frandsen forelægger tegninger på huset.

Ved frivillig arbejdskraft rejstes huset. Man meldte sig til et vist antal arbejdstimer.

Eskild Frøjk kommenterer på sin gode og udførlige måde rejsegildet i FDF's bestyrelsesprotokol:

”Tirsdag 2. september 1969 rejstes i strålende sol og let brise FPF og FDF's hus i Tvis under ledelse af tømrermester Poul Frandsen, en kranvogn fra Poul Andersens tømmerhandel hejste de tunge spær på plads, følgende gik til håndede ved arbejdet: Pauli Westh, Arne Jensen, Harald Sidelmann, Peder Svendsen, og undetegnede. FPF var repræsenterede ved Ellen Westh, Margit Kjær, Anna Frandsen, Guðrun Sidelmann og Stinne Skov. De havde fire smukke rejsekranser med. Da huset var rejst, kom kransene op med Dannebrog udfoldet i midten. Det var et smukt syn, derefter anrettede damerne et festligt kaffebord på ladet af Frandsens bil. Her rettede undetegnede en tak til tømrer Frandsen og de øvrige, der havde hjulpet og udtrykte de bedste ønsker for det nye hus og for FDF og FPF's fremtid.”

FDF og FPF i Tvis har opført klubhus

Det nye klubhus, som FDF og FPF har opført i Tvis

FDF og FPF i Tvis har opført et nyt klubhus, der indvies 2. pinsedag. En del af midlerne til at opføre klubhuset for er indkommet på forskellig måde. En indsamling i 1968 gav 6263 kr., og ved basarer og bankospil og andel fra høstoffer i Tvis Kirke er indkommet 14.000 kr. Endvidere er bevilget 7000 kr. fra tipsmidlerne. Resten af pengene skal skaffes ved lån. Prisen er anslået til ca. 70.000 kroner.

Det meste af arbejdet er udført ved frivillig hjælp, og der er ydet

stor støtte fra forretninger og beboere. Grunden er skænket af kommunen. Det er den gamle sportsplads, som FDF og FPF har fået overladt.

Klubhuset er tegnet af tømrermester Frandsen. — Huset har en grundflade på 150 kvadratmeter plus 50 kvadratmeter loft. Der er to grupperum, mødesal, førerkontor, køkken, toilet og vaskerum i nederste plan og soverum eller hobbyrum på loftet. Der er indlagt centralvarme og oliefy. Byggeriet blev påbegyndt i 1969.

Indvielsen af huset blev fejret 2. pinsedag 1970, sådan som en god begivenhed bør fejres. Det kan vi se af avisen:

»Knuden« knyttet

FDF's og FPF's kredshus i Tvis taget i brug

FDF's og FPF's nye kredshus i Tvis er nu taget i brug.

I forbindelse med indvielsen marcherede korpsene med FDF's orkester i spidsen gennem Tvis By.

Ved kredshuset samledes man med forældre, pårørende og repræsentanter for landsforbundene.

Flaget hejstes af de to kredses formænd, pastor Andersen, Nr. Felding, og Eskild Frøjk, Tvis. Pastor Andersen ønskede til lykke med »Knuden« som huset kom til at hedde, med at læse »Et flag er smukkest i modvind« og føjede hertil nogle ord i relation til sangens tekst. Eskild Frøjk ønskede, at der altid må være begejstring og udholdenhed samt glæde for det liv og virke, der udfoldes fra dette sted, og ligeledes i de stille stunder, når hænderne foldes.

Forbundssekretær Poul Hansen, Aulum, betegnede huset som kirkegods, og udtalte glæde over, at man i kredsen har kunnet rejse dette hus, inden kredsen fejrer sit 10 års jubilæum.

Forbundssekretær Maren Ertbjerg, Bramdrupdam, ønskede, at der må være tro, både på arbejdet og på Gud mod og glæde.

Kredsfører Henning Jensen takkede håndværkerne, forretningsfolk, forældre for frivillig indsats ved husets opførelse, og takkede endvidere fhv. kredsfører Jens Lysgaard for ihærdigt forarbejde ved husets projektering og for arbejdet med drengene.

Endvidere talte Egon Brunebjerg.

I dagens anledning var der skænket en flagstang fra tømrermester Frandsen og familie, og et flag var skænket af kredsens ledere. Et billede, sammensat af billeder fra FDF og FPF's virke, blev overrakt af Astrid Pedersen, Fredericia, tidl. Tvis.

I 1970 søgte FDF og FPF om et kommunalt tilskud, hvilket bevilgedes:

HOLSTEBRO BYRÅD

Den 3. december 1970

D.K.

Tvis F.P.F. og F.D.F.
v/hr. kasserer Pauli Westh
"Holmgård", Tvis
7500 Holstebro

Under 1. oktober d.å. har forbundet ansøgt om et kommunalt tilskud til det nyligt opførte kredshus på matr. nr. 1 dg, Lauralyst, Tvis.

Anskaffelsessummen er opgjort til 107.036,19 kr., hvortil den tidligere Tvis kommune har ydet et kommunalt tilskud på 6.000 kr.

Således foranlediget kan man meddele, at byrådet i sit møde den 30. f.m. har vedtaget, at der rent ekstraordinært ydes et tilskud på yderligere 8.000 kr. i form af et rente- og afdragsfrit lån til formålet.

Idet man hoslagt fremsender et gælds-brev i 2 eksemplarer på 8.000 kr., anmoder man bestyrelsen om at underskrive begge eksemplarer og returnere originaleksemplaret hertil, hvorefter beløbet vil kunne hæves på kommunkontoret.

P. B. V.

K. K. Nielsen
borgmester

J. Johansen
kommunaldirektør

Kredshuset blev kaldt Knuden, fordi det er et knudepunkt for FDF og FPF's arbejde. Sidenhen er det gamle omklædningsrum fjernet, der er bygget til Knuden, og sportspladsen er indrettet til udendørs aktiviteter med bålplads og andet.

Tenna Enevoldsen skriver i kredsbestyrelsesreferatet for FPF i februar 1970 under eventuelt, at *”det er tanken at indrette pladsen omkring huset, så alle kan få glæde deraf. Der indrettes patruljepladser, hvor de enkelte patruljer frit kan råde, boldbaner, skrammellegepladser, gynger, lejerbålspladser med evt. teater, parkeringsplads etc.”*

Om end det ikke lige blev sådan, så blev der gode arealer og gode udfoldelsesmuligheder.

I 1971 overgik Knuden til en selvejende institution, hvilket betød, at FDF og FPF solgte bygninger og jord for 105.000 kr. til denne institution, der fik en selvstændig bestyrelse.

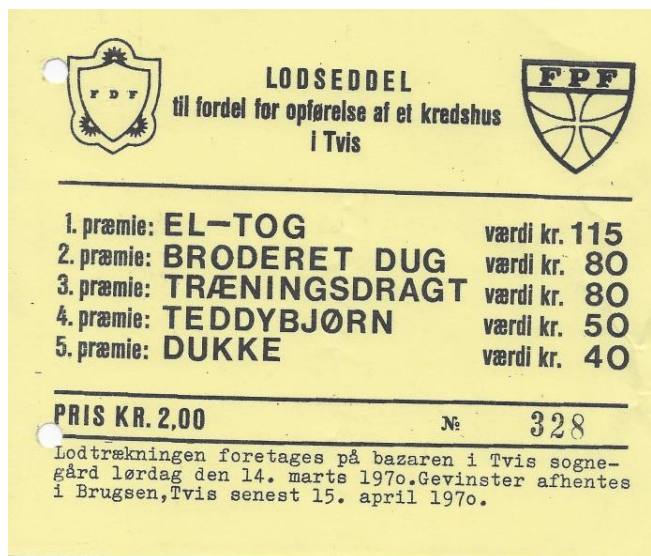
FDF/FPF dengang, i dag FDF, betaler husleje til den selvejende institution for at benytte Knuden, ligesom alle andre, der bruger Knuden, gør. Det giver mulighed for kommunalt tilskud.

Knuden blev bygget for 107.027,19 kr.

Den selvejende institution lejer Knuden ud. I mange år holdtes der legestue, og der har været diverse fester, ligesom andre FDF- kredse kan leje Knuden.

Knuden blev renoveret og udbygget i 1996. Den nuværende formand for Knudeudvalget Arne Brogaard, som dengang var projektleder på den nye tilbygning, fortæller:
”Knuden blev renoveret i 1996 med ny tilbygning med redskabsrum og mødelokale. I 1997 fik vi nyt tag på vestsiden af hovedbygningen som Tvis Køkken (som Poul Frandsen var direktør for) gav materialerne til. Og året efter var det Bjarne Frandsen (søn af Poul Frandsen og medejer af Tvis Køkkener), som skænkede os tagpladerne til østsiden af hovedbygningen. Alt arbejdet blev udført med frivillig hjælp fra forældre. Jeg husker, at hele bestyrelsen og Carsten Kamuk hjalp til med renovering af taget på begge sider af hovedbygningen.”

For at skaffe penge til byggeriet af Knuden, blev der solgt lodsedler.

Det er anderledes priser i 1969 end i 2016!

Et nyt og større køkken blev etableret ved denne lejlighed

Værktøjsrummet i den nye tilbygning

Det nye mødelokale, som også bestyrelsen for FDF og den selvejende bestyrelse for Knuden bruger til deres møder.

Fra 1996 har Henning Nørby, Vesterlund, Morrevej 3 været pedel på Knuden. Bo Bjerggaard, Skovly, Brejnholtvej 4, er kasserer i den selvejende bestyrelse, mens Henning Jensen, Tvis regnskabskontor, Bannestrupvej 2 er revisor, mens Inger Brogaard, Smedegårdvej 28 er mangeårig kasserer for FDF.

I 2002 blev dette flotte skilt rejst ved indgangen til Knuden. Seniorvæbnere og seniorer brugte et par møder på det. Det er Jonas Hornstrup, Kenneth Jacobsen og enten Jesper eller Jakob Christiansen,²⁹ der er ved at montere skiltet på indgangsportalen.

Nutiden og fremtiden

”Man skal give Børnene Lejlighed til at komme ud og se sig om og til rigtig at røre sig og bruge Kræfterne. Men ogsaa maa man se at faa vakt Interesse for Naturen, for faar et Menneske Øjet op for Naturen, vil den være ham en Kilde til Glæde.”

²⁹ Jonas er søn af Kaja og Knud Erik Hornstrup, Kenneth Jacobsens far Jan Jacobsen var formand for bestyrelsen 1997-2002. Tvillingerne Jakob og Jespers mor Inge Christiansen har været formand for bestyrelsen siden 2010.

Sådan sagde Holger Tornøe i 1901, mens han tumlede med planerne for et FDF arbejde på Frederiksberg. Der er sket meget i FDF, siden Holger Tornøe startede den første kreds. Det militæriske er forsvundet. Der er heller ikke gymnastiske øvelser. Men ovenstående citat rammer FDF's målsætning den dag dag i dag.

Lejrlivet har undergået en stor forandring. Helt op i 60'erne samlede man halm sammen i et dynebetræk, som fungerede som madras i teltet under lejren. I dag er det nok en oppustelig karimat. Maden blev lavet over bål. Det gør den for så vidt stadig, men opfindsomheden til at lave maden på anden vis er stor. I Tvis har man som nævnt i mange år haft et godt gammeldags brændselskomfur med. Hygiejneforholdene er forbedret: Toiletforholdene var engang på de store lejre en lang række af brætter over en lang rende. Så kom der spande, der skulle tømmes dagligt. I dag er der på de store lejre toiletskure.

Engang var der ikke adgang til telefon. Der kom breve hjemmefra, og det var dejligt, i særdeleshed, hvis der var en kage eller penge med. Så kom der telefonbokse på de store lejre, og der var altid kø. Der skulle bedes om flere penge, eller det var godt lige at snakke med mor eller far.

Telefonboksene er med mobiltelefonens indførelse blevet overflødige.

Engang gik man på hike og de lange vandreture med kort og kompas. I dag har GBS'en nogle steder vundet indpas.

Hvor det tidligere var enhver drengs og piges stolthed med en dolk i bæltet, er det med den nye våbenlov blevet besværligt at bruge en dolk. Jo, nok på selve lejren, men den skal jo også transporteres derhen, og hvordan gør man nu det lovligt ?

I hvertfald på de større lejre er den teknologiske udvikling fulgt med, så der er netforbindelse og storskærme rundt om.

Og dog. Trods alle forandringer er enhver lejr som på Tornøes tid en lejr med gode sunde friluftaktiviteter, med fællesskab og møde med nye venner. Der bygges stadig borde, indgangsportaler og meget andet med reb og rafter.

Det kan den teknologiske udvikling ikke bremse.

"Hvis dette er af mennesker, smuldrer det hen, men står Gud bag, kan det ikke standses". Disse ord blev sagt af Marius Jakobsen ved FPF's start i 1952. Det er FDF's målsætning i dag som i Tornøes tid at møde børnene med evangeliet, talt ind i den tid, vi nu lever i. Derfor slutter klassemøderne, om ikke med andet, så med Fadervor og en salme. Derfor er der forkyndelse på lejrene og ofte kirkegang om søndagen. Derfor slutter Tvis FDF op i kirken til de gudstjenester, hvor FDF på den ene eller anden måde er engagerede.

For alle spejderkorps, FDF og andre børne/unge- organisationer gælder det, at det går op og ned med deltagertallet. Således også i Tvis, som det ses af nedenstående graf.

For at holde arbejdet i gang kræver det nogle dygtige og engagerede ledere, og det har man i Tvis været begunstiget med i mange år.

Der har, som det ses, været krisetider. Medlemstallet har været lavt, det har været svært at rekrutere nye ledere. Men det er gået, og det går endnu, og i disse år oplever FDF og spejderorganisationerne igen større interesse.

"Børn i dag har hårdt brug for, at der er nogle voksne, der ærligt og redeligt stiller sig ved deres side. Voksne, der af kærlighed til børnene vil kæmpe for, at børnene skal have deres barndom i fred, og er parate til at sige fra, når børns livsbetingelser indskrænkes" (Arbejdsplanen "Børn på tværs" 1995)

Derfor er der stadig brug for FDF, også i Tvis.

Bilag.

Kredsledere i FDF 1962-90:

1962- 64 Gudmund Jørgensen
1964- 67 Ejnar Voldsgaard
1967 -69 Jens Lysgaard
1969- 73 Henning U.Jensen

Kredsledere i FPF 1967 – 90

1968 -71 Margit Kjær Nielsen
1971-72 Lillian Risum
1972-76 Gudrun Sidelmann
1976-88 Ellen Westh

1973-83 P.K. Poulsen

1983-85 Søren Frøjk

1985-88 Ingen kredsleder. FPF's kredsleder Ellen Westh fungerer reelt som kredsleder for begge kredse

1988-90 Ebbe Fibiger

1973- 83 P.K. Poulsen (1982-83:

Korrespondancemodtager +

indberetningsunderskriver Olaf Andreasen)

1983- 85 Søren Frøjk (korrespondancemodtager + indberetningsunderskriver Olaf Andreasen)

1985-88 FPF's kredsleder Ellen Westh fungerer reelt som kredsleder for begge kredse

(korrespondancemodtager Niels Haunstrup)

1988-90 Ebbe Fibiger

1988-90 Marianne Refslund

Kredsledere i FDF 1990 - 2015:

1990-94 Marianne Refslund

1994-95 Søren Frøjk og Tommy Jørgensen

1995- 97 Marianne Refslund

1997-2000 Holger Westh/Knud

Brunebjerg/Tommy Jørgensen

2000-2001 Holger Westh/Tommy Jørgensen

2001- 09 Kaja Hornstrup/Tommy Jørgensen

2009-11 Kaja Hornstrup

2012- Søren Frøjk

Formænd for FDF 1962-90

1962-64 Sigfred Dalgaard
1964-75 Eskild Frøjk
1975-77 Henning Uhlund Jensen
1977-80 Egon Brunebjerg
1980-90 Gudmund Jørgensen

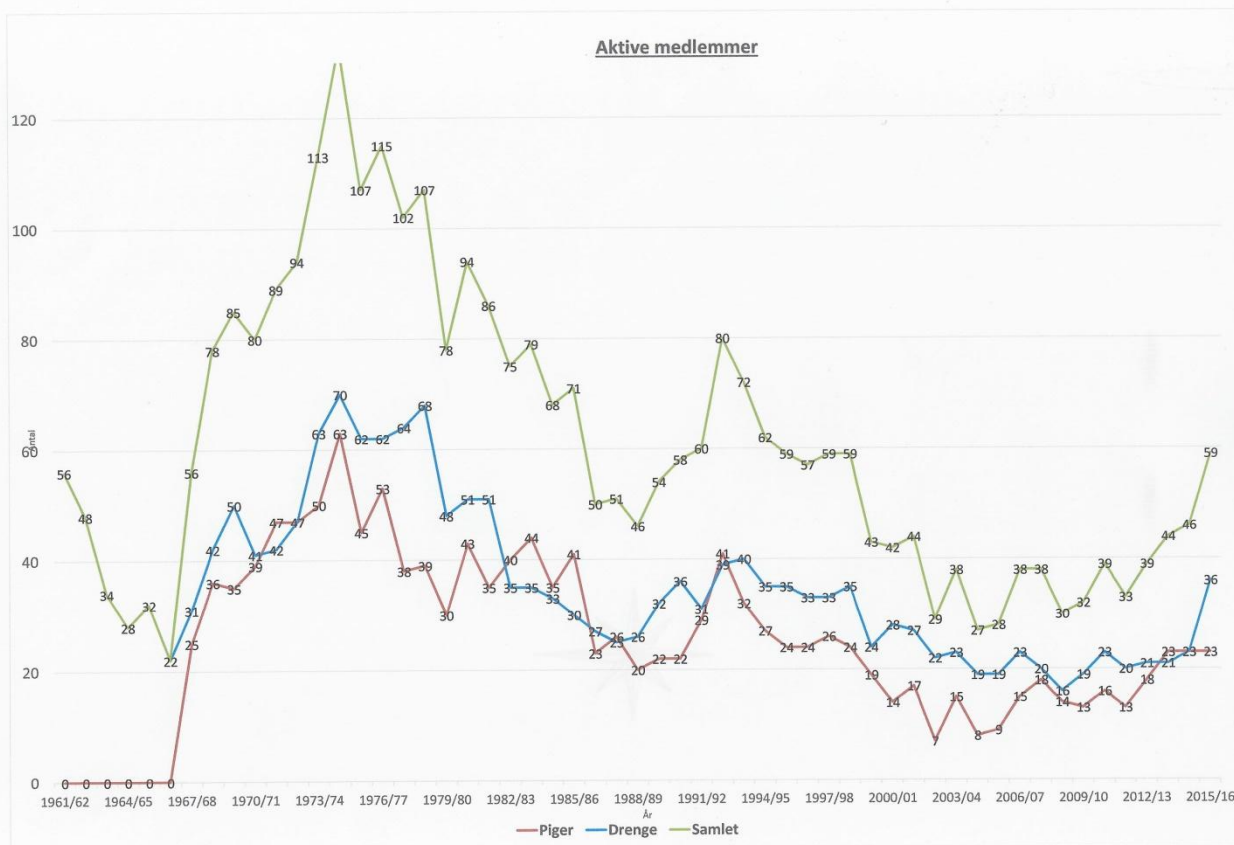
Formænd for FPF 1967-90

Formænd for FPF 1967-90
1967-76 pastor Viggo Andersen
1976-79 Ellen Margrethe Jensen
1979-82 Ellen Madsen
1982-85 Bodil Christensen
1985-87 Karen Laursen
1987-88 Birthe Graakjær
1988-90 Bodil Christensen

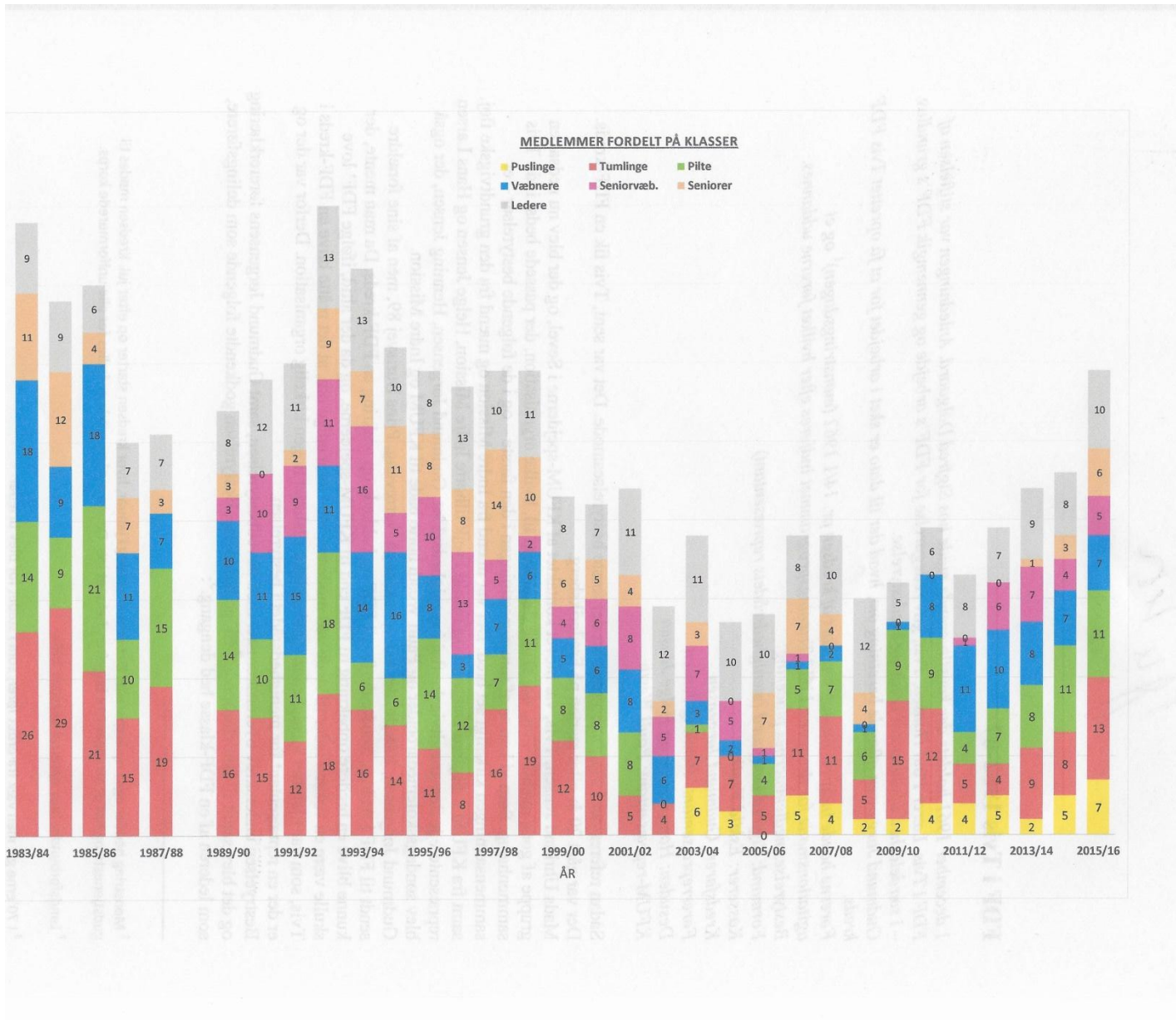
Formænd for FDF 1990-2015

1990-94 Gudmund Jørgensen
1995-97 Holger Westh
1997-2002 Jan Jacobsen
2002-2009 Karina Berthelsen
2010- Inge Christiansen

Aktive medlemmer 1962-2015, udarbejdet af Tommy Jørgensen

Medlemmer fordelt på klasser, udarbejdet af Tommy Jørgensen

Historisk oversigt over sommerlejre

1962 landslejr, Marselisborg	Væbnere
1963 distriktssommerlejr	Væbnere
1964 ?	
1965 Sletten	Pilte+ væbnere
1966 Skibstedborg Ydby	Pilte
1967 landslejr Sletten	Væbnere og seniorer
1968 Cimbrerborg	
1968 Resenborg, Kilen Struer	FPF
1969 Klode Mølle, Engesvang	FPF
1970 Skrænten, Arnborg	FPF
1971 Hundborg	FPF
1972 Landslejr Sletten	Væbnere + senior
1972 Hagensborg	Fælles for FDF/FPF
1973 Borgen, Skovgård Strand, Vivild	FPF eller fælles?
1974 Skibstedborg, Ydby	Fælles for FDF/FPF
1975 Ansgarforbundets landslejr, Hållefors, Sverige	Væbnere og seniorer FDF/FPF
1975 Debjerggården, Skjern	Fælles FDF/FPF
1976 Landslejr Sletten	Væbnere og seniorer FDF/FPF
1976 Bakkevæld, Mors	FDF/FPF tumlinge+ pilte
1977 Sommertogt med Jens Krogh	Seniorer
1977 ?	
1978 Skovhuset Galten	FDF/FPF
1979 Ramten Skov, Djursland Tumlinge	FDF/FPF
1979 Hytte ved Hald sø	Pilte FDF
1979 Djursland	Tumlinge + pilte? FPF
1979 Ansgarforbundes landslejr,	Væbnere + seniorer FDF/FPF
1980 Bakkevæld, Mors	Tumlinge FPF/FDF
1980 Vranum Bakkehus ved Hald	Pilte FDF/FPF
1981 Kildegården,	Flynder Tumlinge + 1. pilte
1981 Landslejr Sletten	2.pilte + væbnere+ seniorer
1982 Venøborg	Tumlinge+ 2.pilte
1982 Kallhäll kirke ved Stockholm	2.pilte + væbnere+ seniorer
1983 Limbjerggaard Sletten	Kredssommerlejr
1984 Væbnertræf, Sletten	Væbnere
1984 Knuden ,Horsens	Tumlinge + pilte

1985 Riishytten, Givskud	Tumlinge + pilte+ væbnere
1985 Sommertogt med Jens Krogh	Seniorer
1986 Skrænten, Arnborg	Tumlinge + 1.pilte
1986 Landslejr, Sletten	2.pilte + væbnere + seniorer
1987 Nyvang, Bækmarksbro	Tumlinge
1987 Cykeltur, Nissum Bredning rundt	Pilte
1987 Ansgarforbundets sommerlejr, Sverige	Væbnere+ seniorer
1988 Piltelandstævne, Sletten	Pilte
1988 Cykeltur Salling/Mors/Thy/ Gjellerodde	Væbnere
1988 Gjelleroddelejren, Lemvig	Tumlinge
1989 Sjællehedecentret, Galten	Kredslejr
1990 Dalhytten, Bjerringbro	Tumlinge+pilte
1990 Væbnertræf, Sletten	Væbnere+ seniorvæbnere
1991 Hagensborg, Skive	Tumlinge + pilte
1991 Landslejr Sletten	Væbnere+ seniorvæbnere
1992 Norgestur	Væbnere + seniorer + seniorvæbnere
1992 ??	Tumlinge+pilte
1993 Klosterlund, Engesvang	Væbnere + (tumlinge)
1993 Piltelandstævne	Pilte
1993 Cykel/kanotur, Tvis Skive, Engesvang, Storåen	Seniorvæbnerne
1993??	Seniorer
1994 Sejltur med Jens Krogh	Seniorervæbnere
1994 E' Arnstej, Gråsten	Kredssommerlejr
1995 Væbnertræf, Sletten	Væbnere
1995 Riishytten, Give	Tumlinge+ pilte
1995 Cykeltur, Tvis Sletten	Seniorvæbnere og seniorer
1996 Hagensborg, Skive	Tumlinge+pilte
1996 Landslejr Sletten	Væbnere + seniorvæbnere+ seniorer
1997 ??	Tumlinge,Pilte og væbnere
1997 Fjeldtur, Rondane Norge	Seniorvæbnere+ seniorer
1998 Spejderhytten, Ulfborg	Tumlinge+pilte+ væbnere
1998 sejltur med Jens Krogh	Seniorvæbnere+ seniorer
1999 Græshytten,Hanstholm	Kredssommerlejr
2000 Hemmet	Tumlinge+ pilte
2000 Væbnersommerlejr, Sletten	Væbnere+ seniorvæbnere
2000 Cykeltur, Tvis- Tommerup	Seniorer
2001 Resenborg, Kilen Struer	Tumlinge+pilte
2001 Landslejr, Sletten	Væbnere+ seniorvæbnere+ seniorer
2002 Kompasset, Draget, Sydthy	Kredssommerlejr
2003 Knuden, Tvis (folænget weekend)	Puslinge+tumlinge+pilte
2003 Landsdelssommerlejr, Sletten	Væbnere+ seniorvæbner

2004 ?	Tumlinge+
2004 Fjeldtur, Nordlige Hardangervidda	Seniorvæbnere+ seniorer
2005 Skansen, Ølby (forlænget weekend)	Puslinge+ tumlinge + pilte
2005 Landsdelssommerlejr, Sletten	Seniorvæbnere
2006 Skansen, Ølby (forlænget weekend)	Puslinge+ tumlinge+ pilte
2006 Landslejr, Sletten	Pilte+ væbnere+Seniorvæbnere+ seniorer
2007 Resenborg, Kilen Struer(forlænget weekend)	Puslinge+ tumlinge+ pilte
2007 Tjekkiet	Seniorer
2008 Skovbyhytten Videbæk(forlænget weekend)	Puslinge+ tumlinge+pilte
2008 Seniorcity, Sletten	Seniorer
2009 Anglandhytten, Fousing(forlænget weekend)	Kredslejr
2010 ?	
2011 ?	Puslinge+
2011 Landslejr, Sletten	Pilte+ væbnere
2012 ?	
2013 Brødtrang, Klosterheden(forlænger weekend)	Kredslejr
2014 Skovbyhytten, Videbæk(forlænget weekend)	Puslinge+ tumlinge+ pilte
2014 Schweiz	Væbnere+seniorvæbnere

Litteraturliste

Diverse protokoller for FDF og FPF, samt protokoller efter sammenlægningen i 1990.

Ellen Westh's scrapbog

Billedemateriale fra Knudens arkiv

Gunner Tjalve: Syv og tyve kapitler af FDF's historie

Lars Tjalve og Børge Schmidt : På livet løs. FDF/FPF 1902-1992

Børge Schmidt: FDF på plakaten

Børge Schmidt: FRI - så det mærkes (*alle vignetter i heftet er taget herfra*)

Bo Rasmussen: Jens Krogh af Aalborg 100 år 1899-1999

Hans Vagner: Mere end Snobrød